



LOKALNI PROGRAM KULTURE OBČINE BREŽICE ZA OBDOBJE 2025–2029



BREŽICE, SEPTEMBER 2025

VSEBINA

1. UVOD	4
2. PREGLED FINANCIRANJA IN OCENA DOSEŽENIH CILJEV PRETEKLEGA OBDOBJA	7
2.1 Pregled financiranja 2020–2024	7
2.2 Ocena realizacije zastavljenih ciljev lokalnega programa za kulturo 2020–2024	8
3. KULTURA PO DEJAVNOSTIH	12
3.1 Knjižnična dejavnost	12
3.2 Kulturna dediščina	13
3.3 Ljubiteljska kultura	15
3.4 Umetniška kultura	16
4. KULTURNI AKTERJI	17
4.1 Javni zavodi	17
Knjižnica Brežice	17
Posavski muzej Brežice	19
Glasbena šola Brežice	21
Javni sklad republike slovenije za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Brežice	22
Zavod za podjetništvo, turizem in mladino Brežice	23
4.2 Nevladne organizacije	25
4.3 drugi akterji s področja kulture	30
Kino Brežice – Tobija Medved s. p.	30
Partitura d. o. o.	30
5. KULTURNA INFRASTRUKTURA IN SPOMENIKI	32
6. KULTURA V VLOGI POVEZOVANJA	38
6.1 Kulturni turizem	38
6.2 Kulturno izobraževanje	39
7. PRIHODNOST KULTURE	43
7.1 Pogled v prihodnost – akcijski načrt	44
Knjižnična dejavnost	45
Kulturna dediščina	46
Ljubiteljska kultura	48
Umetniška kultura	51
Kulturni turizem	52
Kulturno izobraževanje	54
Kulturna infrastruktura	55

Kultura v vlogi odpravljanja stigmatizacije Romov	56
7.2 Sklepne misli.....	58
8. REFERENCE	59

1. UVOD

Lokalni program kulture občine Brežice (v nadaljevanju: Lokalni program kulture) je strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike, ki izhaja iz doseženega položaja kulture v občini in s katerim se ugotovi vloga kulture v razvoju občine ter ugotovi javni interes zanjo. Je temeljni programski in izvedbeni dokument, ki postavlja prioritete občinske kulturne politike in neposredno odgovarja na ključne probleme posameznih področij kulture.

Podlago za pripravo programa kulture določa 14. člen Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (v nadaljevanju: ZUJIK), ki pravi, da lokalna skupnost sprejme svoj lokalni program za kulturo za obdobje štirih let, pri čemer lahko program vsebuje tudi dolgoročne usmeritve, ki presegajo to obdobje.

Občina Brežice je k pripravi programa kulture pristopila od spodaj navzgor, saj je najprej zaprosila javne zavode in nevladne organizacije s področja kulture ter širšo javnost za podajo predlogov in pobud. Širša zainteresirana javnost (zavodi, nevladne organizacije in drugi akterji) je 19. 8. 2025 po e-pošti prejela osnutek Lokalnega programa kulture v Občini Brežice za obdobje 2025–2029 ter zaprosilo za podajo pripomb na samo besedilo in predlogov za oblikovanje ciljev in ukrepov znotraj posameznega področja kulture. Rok za oddajo pripomb in predlogov je bil 4. 9. 2025, slednje pa so oddali Knjižica Brežice, Posavski muzej Brežice, Zveza kulturnih društev Brežice Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, območna izpostava Brežice, Kulturno umetniško društvo Mokriške vrane in Društvo Pleteršnikova domačija Pišece. Vse prejete pobude so bile vnesene v dokument, katerega je obravnaval strokovni svet za kulturo na svoji 3. redni seji, ki je potekala 24. 9. 2025. Na omenjeni seji strokovnega sveta za kulturo so bili izoblikovani cilji in ukrepi za njihovo dosego znotraj posameznega področja kulture, končno verzijo Predloga lokalnega programa kulture v Občini Brežice pa je podala v obravnavo in sprejem Občinskemu svetu občine Brežice.

Izhodišča lokalnega programa kulture so določena v nacionalnih kot tudi lokalnih strateških dokumentih. Med nacionalnimi programi zagotovo velja izpostaviti Resolucijo o nacionalnem programu za kulturo 2024–2031 (v nadaljevanju: ReNPK24–31) in Akcijski načrt za razvoj kulture do leta 2027 (v nadaljevanju: ANRK 27).

ReNPK24–31 temelji na tem, da je kultura eden ključnih družbenih podsistemov, saj z uresničevanjem svojega poslanstva prispeva k socialno pravični, solidarni in ustvarjalni družbi, izboljšuje kakovost življenja, spodbuja raznolikost, vzpostavlja kritični odnos posameznikov do družbe in krepi njihovo ustvarjalnost, omogoča živost jezika in z ohranjanjem kulturne dediščine osmišlja preteklost ter kaže vizijo prihodnosti. Svoje poslanstvo lahko udejanja le, če so znotraj sektorja zagotovljeni ustrezni pogoji za profesionalno delo za delavce v kulturi in za široko dostopno udejstvovanje prebivalstva znotraj ljubiteljske kulture.

ReNPK 24–31 temeljne strateške cilje, ki usmerjajo oblikovanje ukrepov in dolgoročno tudi kulturno politiko, umešča v tri stebre:

- Kultura za povezano družbo (kultura kot povezovalni element skupnosti, sem se uvrščajo cilji Skrb za kulturno dediščino, Razvoj in javna raba slovenskega jezika ter Zagotavljanje kulturne raznolikosti),

- Kultura kot javno dobro (ustvarjanje in posredovanje novih kulturno-umetniških in medijskih vsebin, sem se uvrščajo cilji Kakovostna raznovrstna umetnost in avtonomno vrednotenje, Razvit sistem posredovanja kulturnih vsebin in zagotavljanja njihove dostopnosti ter Neodvisni in kakovostni mediji ter preiskovalno novinarstvo) in
- Kultura za trajnostno prihodnost (vloga kulture v razvoju širše družbe, sem se uvrščajo naslednji cilji: Vloga kulture pri zdravju in dobrem počutju, Vloga kulture v trajnostnih mestih, naseljih in skupnostih ter Vloga kulture pri zmanjševanju neenakosti).

Eden izmed osrednjih temeljev ANRK 27 so v sektorju zagotovljeni ustrezni pogoji za strokovno delo delavcev v kulturi in za široko dostopno udejstvovanje prebivalstva v ljubiteljski kulturi. Med ključnimi ukrepi akcijskega načrta so rešitve, ki prispevajo k dobrim pogojem za razvoj kakovostne umetnosti in skrbi za kulturno dediščino, vključno s pogoji dela, decentraliziranim razvojem kulture in njeno dostopnostjo ter skrbi za okolje. Pri pripravi Predloga Lokalnega programa kulture v občini Brežice za obdobje 2025–2029 smo sledili ukrepom, ki so predstavljeni tudi v ANRK 27, predvsem v vzpostavljanju stabilnih pogojev za delo javnih zavodov, projektov in programov nevladnih organizacij, predvsem z razvojem podpornega okolja.

VIZIJA KULTURE DO LETA 2031

Po navedbah v ReNPK 24–31 bo kultura z uresničevanjem nacionalnega programa stabilno in visoko javno financirana, močno in regionalno enakomerno prisotna v lokalnih skupnostih, trajnostna, dostopna vsem prebivalcem, vključena v druge resorje, mednarodno pa močno in ustaljeno povezana. Delovne razmere za delavce v kulturi bodo stabilne, kultura bo temeljila na participativnih in demokratičnih kulturnih institucijah.

Vizija Občine Brežice na področju kulture je podrobneje predstavljena v poglavju 7. – PRIHODNOST KULTURE.

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo pravi, da se v lokalnem programu kulture opredelijo ključne naloge občine, ki pa so zagotavljanje javne kulturne dobrine na področjih, urejenih s posebnimi zakoni (knjižničarstvo, varstvo kulturne dediščine, arhivska dejavnost), podpiranje ljubiteljske kulturne dejavnosti, vključno s tistimi, ki so namenjene kulturni integraciji manjšinskih skupnosti in priseljencev, ter pokrivanje drugih izraženih in prepoznanih kulturnih potreb prebivalcev.

V lokalnem okolju kulturna dejavnost še vedno temelji na prostovoljstvu. V Regionalnem razvojnem programu Posavje 2021–2027 (v nadaljevanju RRP Posavje 2021–2027) ugotavljajo, da nevladni sektor predstavlja razvojni potencial regije. V regiji Posavje je bilo poleg gorenjske, pomurske in osrednjeslovenske regije v zadnjem obdobju opravljenih največ prostovoljnih ur. Za te so zaslužne predvsem nevladne organizacije (v nadaljevanju: NVO), kjer kulturna društva spadajo med najštevilčnejše. RRP Posavje 2021–2027 v SWOT analizi med prednostmi navaja:

- dobro razvito mrežo institucij na področju izobraževanja, zdravja, socialnega varstva, kulture,
- vzpostavljeno podporno okolje za nevladne organizacije,
- potencial nevladnega sektorja,
- bogata naravna in kulturna dediščina.

Prav tako pa RRP Posavje 2021–2027 navaja priložnost v razvoju kulturne dediščine kot potenciala za turizem in kreativne industrije. Področje kulture je opredeljeno tudi med razvojnimi prioritetami, saj

sta v RRP Posavje 2021–2027 znotraj družbenega razvoja vključena dva ukrepa, in sicer razvoj kulturnih športnih in prostočasnih vsebin ter razvoj naravne in kulturne dediščine.

Lokalni program kulture se uresničuje skozi programe javnih zavodov, ki delujejo na področju kulture na območju občine Brežice, skozi program Območne izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti, delovanja nevladnih organizacij ter na podlagi javnih povabil za financiranje javnih kulturnih programov oziroma projektov v skladu s Pravilnikom o izboru in sofinanciranju programov in projektov v občini Brežice ter Letnim programom za področje kulture, kot tudi na podlagi postopka neposrednega poziva.

Javni interes za kulturo Občine Brežice se uresničuje z zagotavljanjem pogojev za kulturno ustvarjalnost, dostopnost kulturnih dobrin, kulturno raznolikost in slovensko kulturno identiteto. Ti pogoji se zagotavljajo z vsakoletnim proračunom in vzpostavljeno kulturno infrastrukturo.

2. PREGLED FINANCIRANJA IN OCENA DOSEŽENIH CILJEV PRETEKLEGA OBDOBJA

2.1 PREGLED FINANCIRANJA 2020–2024

Zakon o lokalni samoupravi v 21. členu navaja izvirne naloge Občine med katerimi so tudi, da pospešuje kulturno-umetniško ustvarjalnost, omogoča dostopnost do kulturnih programov, zagotavlja splošnoizobraževalno knjižnično dejavnost ter v skladu z zakonom skrbi za kulturno dediščino na svojem območju.

Občina Brežice tako javni interes na področju kulture uresničuje z vzpostavljanjem in ohranjanjem pogojev (investicije na področju kulture) in z zagotavljanjem sredstev za izvajanje dejavnosti s področja nepremične in premične kulturne dediščine, knjižničarstva, umetniške in ljubiteljske kulture.

Preglednica 1: Realizirana sredstva proračuna za področje kulture 2021–2024¹

Leto	Nepremična	Premična	Knjižničarstvo	Umetniški	Ljubiteljska	Investicije	Drugi programi v kulturi	Skupaj
2021	267.839,15	147.800,00	516.821,37	26.478,00	124.399,57	518.429,31	12.830,05	1.614.597,45
2022	72.679,05	177.790,00	545.624,18	38.059,00	156.889,83	1.905.817,65	10.000,00	2.906.859,71
2023	87.562,32	330.510,16	622.140,02	37.018,00	156.670,00	361.687,64	8.000,00	1.603.588,14
2024	62.448,43	329.179,80	695.735,12	41.676,00	191.712,88	1.136.402,02	9.021,35	2.466.175,60

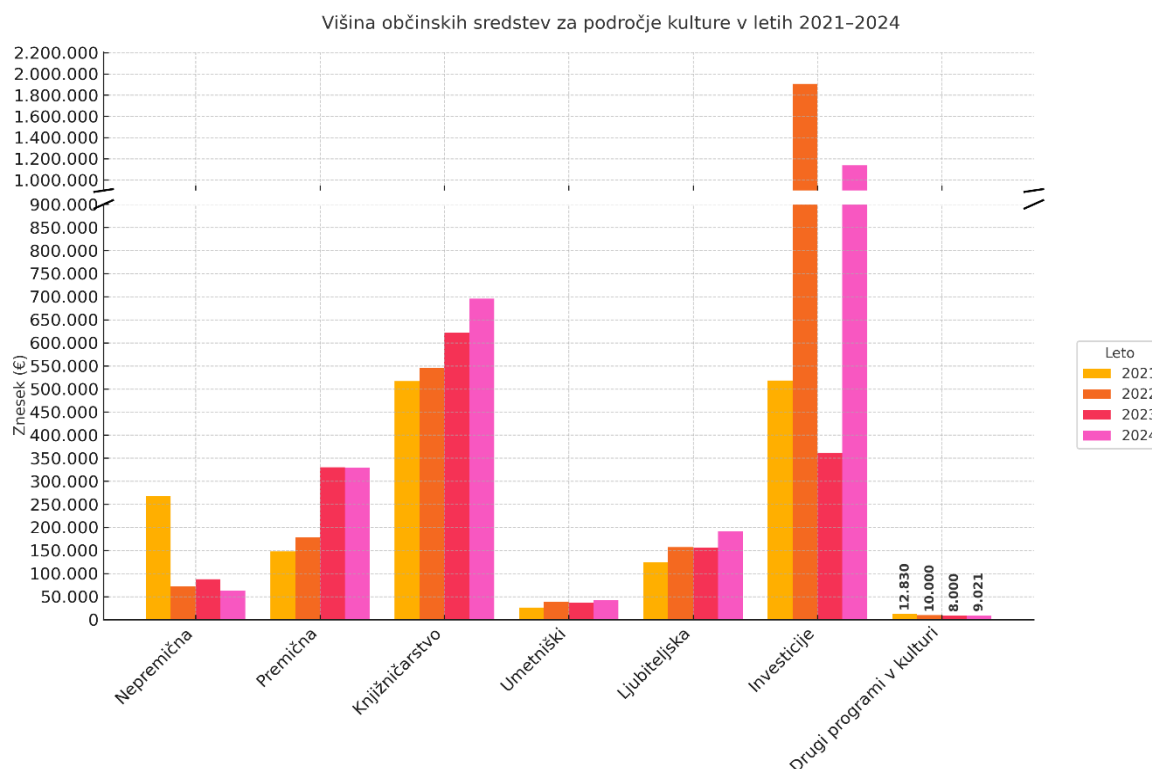
Vir: Zaključni računi Občine Brežice za leta 2021–2024

Opomba: Sredstva so navedena v EUR.

Sredstva, porabljenaa za namen nepremične kulturne dediščine v Občini Brežice, predstavljajo sofinanciranje v obnovo in vzdrževanje kulturnih spomenikov lokalnega in/ali državnega pomena in obnovo Gradu Brežice. Med sredstva za namen premične kulturne dediščine se uvršča sofinanciranje delovanja Posavskega muzeja Brežice, vključno s sredstvi za plače zaposlenih, materialne stroške, programskimi sredstvi in sredstvi za tekoče vzdrževanje prostorov. Znotraj področja za namen knjižničarstva so sredstva namenjena financiranju delovanja Knjižnice Brežice, kamor spadajo sredstva za zaposlene, materialni stroški, sredstva za nakup knjižničnega gradiva, sredstva za projekte in sredstva za tekoče vzdrževanje prostorov in opreme ter sredstva za sofinanciranje delovanja Posavske potujoče knjižnice. Med sredstva za namen umetniških programov so uvrščena sredstva za sofinanciranje programov profesionalne kulture – abonmaja, stroškov dela tehnika v Domu kulture Brežice (postprodukcija) ter sofinanciranje številnih kulturnih festivalov. Na področju ljubiteljske kulture namensko porabljenaa sredstva predstavljajo sofinanciranje delovanja JSKD OI Brežice, kjer se sofinancirajo materialni stroški, organizacija preglednih srečanj ter del stroškov plače za drugega zaposlenega na izpostavi in sredstva iz javnih razpisov na področju ljubiteljske kulture. Med sredstva za namen investicij so uvrščena vlaganja v infrastrukturo na področju kulture, predvsem Vodovodni stolp, Dom kulture Brežice in Banova domačija – Artiče. Sredstva znotraj drugih programov v kulturi pa so predvsem namenjena vzpostavitvi Kina Brežice.

Občina Brežice je za področje kulture, poleg zgoraj navedenih finančnih sredstev, v posameznem proračunskem letu znotraj preteklega štiriletnega obdobja posredno namenjala sredstva tudi preko drugih proračunskih postavk, ki se nanašajo na obnovo in vzdrževanje večnamenskih domov, ki predstavljajo domovanje ljubiteljske kulture na podeželju in proračunskih postavk, kjer je kultura prepletena z drugimi področji, kot so šport, turizem, mladina in izobraževanje.

Slika 1: Pregled realiziranih sredstev za področje kulture v proračunih Občine Brežice v letih 2021–2024



Iz podatkov lahko razberemo, da so se v preteklem štiriletnem obdobju sredstva na področju kulture vsako leto nekoliko povežala na vsakem izmed področij. Sredstva, namenjena kulturi, v povprečju zadnjega 4-letnega obdobja predstavljajo dobrih 6 % celotnega proračuna Občine Brežice. Na področjih premične kulturne dediščine, knjižničarstva in ljubiteljske kulture se povišanje sredstev deloma odraža tudi zaradi povišanja plač zaposlenim. Znotraj nepremične kulturne dediščine izstopa leto 2021 zaradi investicijskega vzdrževanja gradu Brežice. Poudariti je potrebno, da je Občina Brežice v sodelovanju s partnerji uspešno izpeljala dva investicijska projekta, ki pomembno vplivata na kulturno dogajanje v lokalnem okolju, in sicer obnova Vodovodnega stolpa v letu 2022 in obnova osrednjega kulturnega prostora, Doma kulture Brežice v letu 2024.

2.2 OCENA REALIZACIJE ZASTAVLJENIH CILJEV LOKALNEGA PROGRAMA ZA KULTURO 2020–2024

Za postavitev realnih in izvedljivih ciljev v prihodnosti je najprej treba ovrednotiti doseganje zastavljenih ciljev v preteklem obdobju. Obdobje epidemije covid-19 je močno prizadelo tudi področje kulture, saj je kulturno življenje na vseh področjih praktično zastalo. Preteklo štiriletno obdobje je tako za kulturne akterje pomenilo velik izziv, da so kazalnike in nivo kulturnega življenja dvignili na primerljivo raven, kot je bila v času pred pandemijo. Kljub temu je bilo na področju kulture med letoma

2020 in 2024 izvedenih in zaključenih kar nekaj pomembnih projektov. Med odmevnejše zagotovo spadajo:

- vzpostavitev Posavske potujoče knjižnice, ki omogoča izposajo knjižničnega gradiva prebivalcem oddaljenih krajev in osebam, ki ne morejo do matične knjižnice sami;
- nov knjigomat za vračilo izposojenega gradiva v Knjižnici Brežice, ki je uporabnikom na voljo 24 ur na dan, 7 dni v tednu;
- postavitve paketnikov v Knjižnici Brežice, ki omogočajo izposajo naročenega/rezerviranega gradiva 24/7;
- uspešno zaključen promocijski projekt Viteška dvorana;
- vključevanje sodobne tehnologije v razstave in priprava avdio-vizualnega gradiva v produkciji Posavskega muzeja Brežice ter digitalizacija muzejskih zbirk;
- zaključek cikla Štirje elementi in preoblikovanje v stalno razstavo Harmonija 4 elementov v Posavskem muzeju Brežice;
- obnova Vodovodnega stolpa z umestitvijo razstavnih in izkustvenih vsebin z izgradnjo Centra za obiskovalce;
- uspešno zaključen projekt »Banova domačija – okusimo dediščino«, ki je bil sofinanciran s sredstvi EU komisije in je omogočil oblikovanje kulturno-turističnega paketa v lokalnem okolju;
- obnova lesenih mostov čez Krko v Cerkljah ob Krki in na Borštu;
- temeljita prenova Doma kultura Brežice, ki bo omogočal izvedbo tudi najzahtevnejših predstav in produkcij;
- sofinanciranje najema prostorov v upravljanju krajevnih skupnosti za izvajalce odobrenih programov ljubiteljske kulture.

V Lokalnem programu kulture 2020–2024 so bili zastavljeni naslednji cilji:

▪ **Knjižnična dejavnost**

Cilj 1: Dvig bralne kulture občanov ter gostov in zagotavljanje boljše dostopnosti knjižničnih storitev.

Ukrepi za doseg cilja	Izvedba
Aktivnejša vloga Knjižnice Brežice pri promociji storitve bukvarna in ideje spoštovanja knjige.	Izvedeno.
Postavitev knjigobežnice pri postajališču za avtodome, ki se polni z odpisanimi knjigami/darovi Knjižnice Brežice (poleg literature v slovenskem jeziku tudi tujejezična literatura, namenjena turistom).	Izvedeno.
Ureditev trga akademika Jožeta Toporišiča ter parka med Domom kulture in Knjižnico Brežice z namenom izvajanja vsebin knjižnične dejavnosti in drugih izobraževalnih ter kulturnih dejavnosti (prostor namenjen branju itd.).	Neizvedeno (zaradi finančnih sredstev in/ali omejitev pri urejanju lastniških in drugih pravnih razmerij) – umestitev v aktualni načrt.
Spominsko obeležje za jezikoslovca (Pleteršnik, Toporišič) – skupaj s partnerji.	Izvedeno.
Začetek delovanja Posavske potujoče knjižnice z namenom dostopnosti knjige prebivalcem iz bolj oddaljenih oziroma težje dostopnih območij ter starejši, manj mobilni populaciji.	Izvedeno.

Izvedeni so bili štirje od zastavljenih petih ukrepov. Ocenjujemo, da je bil cilj dosežen.

▪ **Kulturna dediščina**

Cilj 2: Skrb za kulturno dediščino in urejanje spomenikov z namenom spodbujanja kulturnega turizma.

Ukrep za dosego cilja	Izvedba
Obnova in rekonstrukcija spomenika sv. Janeza Nepomuka in postavitve na lokacijo v park ob gradu na Prešernovi ulici.	Izvedeno.
Obnova nagrobnikov, razglašanih kot kulturna dediščina na pokopališču v Brežicah.	V izvajanju.
Ureditev problematike depojev – zagotovitev trajne lokacije.	V izvajanju (sedaj začasna lokacija).
Ureditev lastništva in razmerij Pleteršnikove domačije.	Neizvedeno (omejitve pri urejanju lastniškega oz. najemniškega razmerja) – umeščeno v aktualni načrt.
Ureditev razmerij za dostopnost in uporabo Gradu Pišce.	V izvajanju.
Obnova in celovito upravljanje Vodovodnega stolpa.	Izvedeno.
Ureditev spominske sobe Toporišiča.	Neizvedeno (omejitve pri urejanju lastniškega oz. najemniškega razmerja) – umeščeno v aktualni načrt.

V okviru kulturne dediščine sta bila izvedena dva od sedmih zastavljenih ukrepov, nekateri ukrepi pa so še v izvajanju zato ocenjujemo, da je bil cilj dosežen.

▪ **Ljubiteljska kultura**

Cilj 3: Zagotavljanje pogojev za izvajanje ljubiteljske kulture.

Ukrep za dosego cilja	Izvedba
Ureditev dodatnega razstavnega prostora v mestu – Galerija (likovne razstave, kiparstvo, fotografija, multimedija itd.) v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Brežice in drugimi nevladnimi organizacijami.	Izvedeno.
Sofinanciranje izdaje strokovnih zbornikov ob Pleteršnikovih in Toporišičevih dnevih.	Izvedeno.
Zagotovitev dodatnih skupnih prostorov za kulturna društva (arhiv, delovanje itd.).	Neizvedeno (zaradi finančnih sredstev in/ali omejitev pri urejanju lastniških in drugih pravnih razmerij) – umestitev v aktualni načrt.

Izvedena sta bila dva od treh zastavljenih ukrepov. Ocenjujemo, da je cilj dosežen.

▪ Umetniška kultura

Cilj 4: Promocija umetniške kulture med občani.

Ukrep za doseg cilja	Izvedba
Otroški gledališki abonma nadgraditi z novimi lastnimi »animacijskimi« predstavami za otroke v vsaj enem tujem jeziku.	Neizvedeno (zaradi finančnih sredstev in/ali omejitev pri urejanju lastniških in drugih pravnih razmerij).
Gledališki abonma za odrasle nadgraditi še z drugimi vsebinami, kot npr. abonma klasične glasbe, organizacijo obiskov koncertov v centrih.	Izvedeno.

Izveden je bil en od dveh zastavljenih ukrepov. Ocenjujemo, da je cilj dosežen.

▪ Kulturni turizem

Cilj 5: Razvijanje kulturnega turizma in s tem prepoznavnih turističnih destinacij, proizvodov in storitev, z namenom izrabe razvojnih potencialov kulturne dediščine in njenega aktivnega vključevanja v lokalni in trajnostni razvoj.

Ukrep za doseg cilja	Izvedba
Ureditev spominske sobe Toporišiča v njegovi rojstni hiši.	Neizvedeno (omejitve pri urejanju lastniškega oz. najemniškega razmerja) – umeščeno v aktualni načrt.
Razviti turistični paket, ki bo omogočal kulturno doživetje.	Izvedeno.
Predstavitve lokalnih ponudnikov v okviru kulturnih dogodkov.	Izvedeno.
Spodbuditi razvoj reprezentativnih kulturnih projektov, ki spodbujajo kulturni turizem.	Izvedeno.
Ureditev občinskih plakatnih mest, na katerih bi lahko plakate objavljali vsi, ki delujejo v lokalnem javnem interesu. S tem bi bila promocija lokalnih dogodkov v lokalnem okolju bolj izpostavljena, kar bi predvidoma večalo obisk kulturnih prireditev.	Delno izvedeno (ureditev digitalnih spletnih točk).
Ogled objekta Knjižnice Brežice z vidika arhitekturnega presežka.	Izvedeno.
Ogled Pleteršnikove muzejske zbirke v Pišecah s predstavitvijo Pleteršnikovega časa v narečju.	Izvedeno.

Izvedenih je bilo pet od predvidenih sedmih ukrepov. Ocenjujemo, da je cilj dosežen.

▪ Kulturno izobraževanje

Cilj 6: Ozaveščanje o pomenu ohranjanja kulturne dediščine in njenega vpliva na identiteto občanov.

Ukrep za dosego cilja	Izvedba
Izdaja raziskave narečij v občini Brežice v okviru Pleteršnikovih in Toporišičevih dnevih.	Neizvedeno (zaradi pomanjkanja finančnih sredstev).
Izdaja didaktičnega pripomočka za spoznavanje narečij.	Neizvedeno (zaradi pomanjkanja finančnih sredstev).
Razvoj asistenčnih delavnic (povezava Zavod Ars Ramovš, Osnovna šola Brežice in druge osnovne šole, Gimnazija Brežice).	Neizvedeno (Zavod Ars Ramovš je sprejel odločitev za izvedbo dogodkov v sklopu festivala v različnih krajih širom Slovenije, pri tem pa zadnji leti izvel Brežice. Prakso izvajanja dogodkov širom Slovenije Zavod Ars Ramovš uveljavlja že več let, festivalski dogodki so bili izvedeni že vsaj na 134 lokacijah.).
Aktivno sodelovanje vrtcev in šol pri oblikovanju, izvajanju in uporabi pestre kulturne ponudbe v občini Brežice.	Izvedeno.
Spodbujanje t. i. zaposlene generacije – srednje generacije za udeležbo na dogodkih in uživanju v kulturi in dediščini.	Izvedeno.

Izvedena sta bila zgolj dva od skupno petih ukrepov. Ocenjujemo, da je bil cilj delno dosežen.

3. KULTURA PO DEJAVNOSTIH

3.1 KNJIŽNIČNA DEJAVNOST

Knjižnična dejavnosti se izvaja v obliki javne službe, ureja pa jo Zakon o knjižničarstvu.

V okviru knjižnične dejavnosti se spodbuja bralna kultura v naši občini, zagotavlja široka dostopnost do kakovostnega knjižničnega gradiva, ohranja slovenska pisna kulturna in znanstvena dediščina, pridobiva znanje ter se izvaja domoznanska dejavnost.

S knjižnično dejavnostjo se zasledujejo cilji vseživljenjskega učenja, demokratičnega mišljenja in visokih meril sodobne informatizirane družbe, predvsem pa se dosega izenačevanje izobraževalnih, informacijskih, socialnih in drugih možnosti prebivalcev občine Brežice oziroma širše populacije.

Slika 2: Paketniki za prevzem gradiva, ki so obiskovalcem Knjižnice na voljo od leta 2022.



Vir: Knjižnica Brežice

3.2 KULTURNA DEDIŠČINA

Kulturna dediščina zajema tako varovanje premične kot tudi nepremične kulturne dediščine. Dejavnost ureja Zakon o varstvu kulturne dediščine (v nadaljevanju: ZVKD).

Kulturna dediščina po ZVKD so dobrine, podedovane iz preteklosti, ki jih Slovenke in Slovenci, pripadnice in pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti in romske skupnosti ter drugi državljani Republike Slovenije opredeljujejo kot odsev in izraz svojih vrednot, identitet, etnične pripadnosti, verskih in drugih prepričanj, znanj in tradicij.

Dediščina vključuje vidike okolja, ki izhajajo iz medsebojnega vplivanja med ljudmi in prostorom skozi čas. **Premična dediščina** so premičnine ali zbirke premičnin z vrednotami dediščine, **nepremična dediščina** pa so nepremičnine ali njihovi deli z vrednotami dediščine, vpisani v register kulturne dediščine.

Javni interes varstva kulturne dediščine obsega:

- identificiranje dediščine, njenih vrednot in vrednosti, njeno dokumentiranje, preučevanje in interpretiranje;
- celostno ohranjanje dediščine in preprečevanje škodljivih vplivov nanjo ter njeno vključevanje v sodobno življenje;
- predstavljanje dediščine javnosti in razvijanje zavesti o njenih vrednotah;
- sodelovanje javnosti v zadevah varstva in nadgraditev dialoga s posamezniki in skupnostmi ter drugimi deležniki;
- omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, posebej mladim, starejšim in invalidom, neposredno, s pomočjo javnih zavodov, muzejske dejavnosti ter z uporabo novih tehnologij;
- vključevanje vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje na vseh ravneh;
- prepoznavanje dediščinskih potencialov za gospodarski, družbeni in trajnostni razvoj ter kontinuirano vključevanje v razvojne projekte na lokalni in nacionalni ravni;
- ohranjanje kulturne raznolikosti s spoštovanjem različnosti dediščine in njenih interpretacij ter ob upoštevanju mednarodno uveljavljenih standardov.

Slika 3: Viteška dvorana v Gradu Brežice, ki je kulturni spomenik državnega pomena.



Vir: Posavski muzej Brežice

Na področju kulturne dediščine pa ne smemo pozabiti na **nesnovno dediščino**, kot so prakse, predstavitve, izrazi, znanja, veščine in z njimi povezane premičnine in kulturni prostori (kjer se ta dediščina predstavlja ali izraža), ki jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki prenašajo iz roda v rod in jih nenehno poustvarjajo kot odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino.

Z območja občine je v register nesnovne kulturne dediščine vpisanih pet enot, in sicer:

- brodarstvo (št. v registru: 2-00053): nosilec: Brodarsko društvo Mostec,
- godbeništvo (št. v registru: 2-00031): nosilca: Kulturno društvo Pihalni orkester Kapele in Kulturno društvo Gasilski pihalni orkester Loče,
- pustni obhodi ločkih koscev, oračev in svatov: nosilec Turistično društvo Dobova – Sekcija Fašjenk (št. v registru: 2-00080),
- priprava pletenic (št. v registru 2-00120): nosilec Društvo kmetič Brežice,
- priprava ajdovega kolača (št. v registru 2-00130): nosilec Društvo kmetič Brežice.

Slika 4: Pustni obhodi ločkih koscev, oračev in svatov



Vir: Spletna stran Registra nesnovne kulturne dediščine,
<http://www.nesnovnadediscina.si/sl/register/pustni-obhodi-lockih-koscev-oracev-svatov>

Pobude za vpis v register nesnovne kulturne dediščine načeloma pripravlja Posavski muzej Brežice, obravnava pa jih Nacionalni koordinator za nesnovno dediščino – Slovenski etnografski muzej.

3.3 LJUBITELJSKA KULTURA

Ljubiteljsko kulturo ustvarjajo občani, ki so organizirani v kulturnih društvih. Njihovo delo predstavlja pomemben prispevek k ohranjanju kulturne identitete Slovencev in so nepogrešljiv člen v kulturnem življenju in dogajanju v lokalnem okolju ter tudi širše.

Ne gre prezreti, da je med društvi in njihovimi sekcijami kar precejšen delež takih, ki s svojimi kakovostnimi izvedbami segajo v sam vrh slovenske ljubiteljske kulture. Poleg doseganja zavidljivih rezultatov na tekmovanjih v domovini posegajo po pomembnih priznanjih tudi v tujini. S tem so ambasadorji slovenske kulture v mednarodnem merilu.

Kulturna društva negujejo različne zvrsti kulture, od katerih prednjači zborovska glasba, zelo močna je tudi inštrumentalna glasba z dvema uspešnima orkestroma in manjšo godbo ter folklorna dejavnost. Po krajih v prepletu z izpostavljenimi dejavnostmi delujejo tudi gledališka in literarna dejavnost, likovna in plesna dejavnost, v zadnjem času se je začela razvijati tudi dejavnost na področju filma in fotografije. Posebnost so strokovna društva, ki prepletajo dediščino z ustvarjalnostjo.

V javni interes na področju ljubiteljske kulture sodi vsa kontinuirana, strokovno pripravljena in kakovostno izvedena kulturna ustvarjalnost in poustvarjalnost, še posebej ohranjanje nesnovne kulturne dediščine ter mednarodno sodelovanje in povezovanje, strokovna srečanja in pregledi nastalih dosežkov, kulturna vzgoja in izobraževanje širokega kroga ljubiteljskih in bodočih profesionalnih kulturnih ustvarjalcev ter mentorjev, društvena dejavnost, ki spodbuja zanimanje za kulturo in kultivira svoje okolje.

Slika 6: Za pestrost kulturnega življenja v Občini Brežice skrbi okoli 30 društev s skoraj 60 sekcijami, v katere je vključeno več kot 6 % občanov.



Vir: Lastni vir

V javni interes na področju ljubiteljske kulture sodi tudi kulturno udejstvovanje mladih v okviru Mladinskega centra Brežice, ki ciljni populaciji mladih omogoča samostojno kulturno izražanje.

3.4 UMETNIŠKA KULTURA

Umetniška kultura zajema profesionalno kulturo ter postprodukcijo.

Profesionalna kultura se izvaja predvsem z izvedbo:

- gledališkega abonmaja za odrasle in otroke, ki ga pripravi JSKD OI Brežice;
- abonmaja lutkovnih in igranih predstav za otroke, mesečnega koncertnega programa, letnega programa gledaliških predstav in mesečnega programa razstav, ki ga pripravi Zavod za podjetništvo, turizem in mladino Brežice in kjer je poudarek na sledenju aktualnih trendov z mladinsko noto pri posameznem programu;
- mednarodnega otroškega pevskega festivala, ki vsako leto privabi udeležence iz številnih držav in ga izvaja Občina Brežice v sodelovanju z podjetjem Partitura d. o. o.;
- festivala evropskega filma, kjer se predstavijo nagrajeni filmi iz številnih drugih festivalov;
- kino predstav v Domu kulture Brežice in Posavskem muzeju Brežice – kino na prostem, ki ga izvajata Kino Brežice in Posavski muzej Brežice;
- različnih obrazstavnih programov (npr. delavnice, grajske dogodivščine, predavanja) v organizaciji Posavskega muzeja Brežice;
- koncertnih dogodkov naših štipendistov, ki obiskujejo glasbeni študij v tujini;
- koncertov prepoznanih glasbenikov;

- dogodkov umetniških ustvarjalcev ob posebnih priložnostih;
- brezplačnih lutkovnih in/ali igranih predstav za otroke ter raznolike bibliopedagoške dejavnosti v organizaciji Knjižnice Brežice.

Z zagotavljanjem pogojev za kulturno profesionalno in ljubiteljsko postprodukcijo se omogoča kakovosten nivo podporne službe v Domu kulture Brežice, ki zajema pripravo prostora, ozvočenje, osvetlitev in drugo tehnično podporo ter ostalih objektih, prepoznanih v seznamu kulturne infrastrukture. Podpora se izkazuje tudi skozi promocijske dogodke ob izidu CD-ja, okrogle obletnice kulturnih društev, izdajo strokovne literature, dokumentarnih filmov, ki so v samostojni organizaciji ali organizaciji občinskih akterjev na področju kulture.

4. KULTURNI AKTERJI

V Občini Brežice obstaja dobro razvita in razvejana mreža izvajalcev in organizatorjev kulturnih projektov in programov ter aktivnosti na področju kulture. Ob javnih zavodih beležimo številne nevladne organizacije in posamezna podjetja s področja kulture, ki uresničujejo pomemben delež javnega interesa na področju kulture.

4.1 JAVNI ZAVODI

Javni zavodi na področju kulture so:

- Knjižnica Brežice,
- Posavski muzej Brežice,
- Glasbena šola Brežice,
- Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Brežice (JSKD OI Brežice),
- Zavod za podjetništvo, turizem in mladino Brežice.

KNJIŽNICA BREŽICE

Knjižnica Brežice izvaja javno službo, kot to določata področna zakonodaja in odlok o ustanovitvi. Je osrednja splošna knjižnica, knjižnično dejavnost pa opravlja na dveh lokacijah: v Brežicah in v Vojašnici Jerneja Molana v Cerkljah ob Krki. Izposoja gradiva omogoča tudi stanovalcem Doma upokojencev Brežice. Z vzpostavitvijo delovanja Posavske potujoče knjižnice (v nadaljevanju: PPK) v oktobru 2020 je svojo knjižnično mrežo razširila na celotno področje domače brežiške občine. Z uvedbo postajališča PPK v Pišecah so nadomestili leta 2021 zaprto kolekcijo premične zbirke v Osnovni šoli Maksa Pleteršnika Pišce. Knjižnica Brežice zagotavlja tudi prostor in knjižnično dejavnost za Fakulteto za turizem Univerze v Mariboru.

Od poletja 2017 je članom in uporabnikom knjižnice 24 ur na dan, 7 dni v tednu na voljo knjigomat za vračilo knjižničnega gradiva. V letu 2023 je bil zamenjan z novim in brezhibno delujočim. Posodobljen je tudi knjigomat za samostojno izposajo gradiva v osrednji knjižnici. Od leta 2021 imajo uvedeno delo s podpisno tablico, od leta 2022 pa so članom in uporabnikom 24 ur na dan, 7 dni v tednu za prevzem predhodno naročenega oziroma rezerviranega gradiva na voljo paketniki.

Knjižnica Brežice nudi raznolik izbor programov, prireditev, delavnic in razstav za vse starostne in socialne skupine uporabnikov, usmerjenih v promocijo bralne kulture in drugih aktualnih tem. Izvaja domoznansko dejavnost, z lokalnim okoljem in tudi širše sodeluje pri pripravi programov vseživljenjskega učenja ter opravlja vlogo informacijskega, izobraževalnega, kulturnega in socialnega stičišča. Dostop do knjižničnega gradiva in informacij omogoča fizično v knjižnici in tudi na daljavo.

Slika 7: Knjižnica Brežice – na portalu najlepših knjižnic Evrope



Vir: Knjižnica Brežice

Z željo, da tudi starejšim (nad 65 let) in nemobilnim občanom občine Brežice omogočijo dostop do knjig in branja, so ob polletju 2023 v sodelovanju z Zavodom Sopotniki ter Zavodom za podjetništvo, turizem in mladino Brežice uresničili storitev Knjiga na dom. V februarju 2024 pa so odprli svojo Knjižnico semen.

Izvajajo bibliopedagoške dejavnosti za vrtce, vse razrede in oddelke osnovnih ter srednjih šol, višjih šol oziroma fakultet, med njimi: Bralna mavrica, Vrtec na obisku, Knjižna in knjižnična vzgoja, Zakladi domačega kraja, Pesnik/pisatelj se predstavi, Spoznaj ljudsko slovstvo, Kako dobro poznam Andersena?, Mini Bologna, Rastem s knjigo, Franceta Prešerna knjižnični žur, Čarobni svet preteklosti, Rastem z e-viri, Kekčeva bralna pot (VDC in OŠPP), Preživimo uro v domoznanski zbirki Knjižnice Brežice, Zgodovinsko domače branje idr. V prostorih Doma upokojencev Brežice izvajajo bralna kluba Lastovke in Mlade Lastovke.

Njihovi lastni oziroma programi, ki jih izvajajo v sodelovanju, so še: Posavci beremo skupaj, Berem kužku, Domoznanski knjižni zakladi, Poletavci in NajPoletavci, Bralni vlak. Z gradivom oskrbujejo tudi knjigobežnice po domačem mestu oziroma občini.

POSAVSKI MUZEJ BREŽICE

Posavski muzej Brežice (v nadaljevanju: PMB) je pooblaščen za celostno varstvo premične in nesnovne kulturne dediščine Posavja ter upravljanje nepremične kulturne dediščine. S svojimi zbirkami, programi in v sodelovanju s skupnostmi družbeno odgovorno, trajnostno in javno dostopno predstavlja dediščino Posavja od pradavnine do danes, v kateri so prepleteni kulturni vplivi sosednjih pokrajin in držav ter enkratna ustvarjalnost, kakor se je oblikovala skozi stoletja v današnji čas. Deluje na področjih umetnostne zgodovine, umetnostne obrti in likovne umetnosti, zgodovine, arheologije, etnologije, konserviranja in restavriranja.

Posavski muzej Brežice svoje naloge opravlja na 5 lokacijah, in sicer: Grad Brežice s pripadajočim zemljiščem, Stari dijaški dom, Depo, Vodovodni stolp in Center za obiskovalce.

Posavski muzej Brežice ima v matični hiši – v gradu Brežice naslednje stalne razstave:

- arheološki razstavi:
 - Tisočletja posavskih gričev in ravníc;
 - Osem kopit za dvoje koles – rekonstrukcija keltskega bojnega voza in druge zgodbe s Sejmišča v Brežicah;
- etnološka razstava;
- zgodovinske razstave:
 - PUNTARIJA, Kmečki upori in Posavje v 16. stoletju in Dediščina posavskih protestantov;
 - Bürger–mestjan–meščan;
 - Razstava novejšé zgodovine Pod devetimi zastavami: Posavje 1900–1990 z dodanim letom 1991;
- umetnostnozgodovinske razstave:
 - Sledi posvetne dediščine Posavja od 17. do 19. stoletja;
 - Sledi sakralne dediščine Posavja 17. in 18. stoletja;
- večzvrstna razstava Harmonija štirih elementov;
- Muzejski donatorji – ožilje muzeja;
- Viteška dvorana in
- kapela sv. Križa ter stopnišče.

Stalne razstave in vsebine v Vodovodnem stolpu:

- Dve tisočletji oskrbe z vodo;
- Preskrba in oskrba z vodo ter razglednice Brežic z vodovodnim stolpom in digitalna razstava Ženske nosijo vodo, Zgodbe iz slovenskih muzejev;
- Gradnja vodovodnega stolpa ter vodovodni stolpi po svetu, zgrajeni leta 1914;
- Prenova Vodovodnega stolpa in interaktivno–didaktični prikaz delovanja vodovodnega stolpa – v sodelovanju s Hišo eksperimentov Ljubljana;
- Virtualizacija Vodovodnega stolpa;
- Turistične in promocijske vsebine destinacije Brežice, ki jih pripravljajo v sodelovanju z Zavodom za podjetništvo, turizem in mladinske dejavnosti Brežice.

Digitalna razstava: 21 najsvetlejših zvezd posavske dediščine za 21. stoletje, <https://www.pmb.si/21-muzejskih-zvezd>.

Spletna zbirka: Umetniška dela Franja Stiplovška, <https://www.pmb.si/spletne-zbirke/umetniska-dela-franja-stiplovska>.

Nova spletna razstava Zemljevid Krškega okraja, od 2. 6. 2024, dostopno na: <https://www.pmb.si/spletne-zbirke/zemljevid-krskega-okraja>.

Stalne razstave izven muzeja:

- Stalna zbirka Rudija Stoparja »Ogled«, Grad Sevnica, od leta 2011.
- Stalna razstava Kozjanski partizanski odred, Dom krajanov Sromlje, od 27. aprila 2014, dopolnitve 2015, 2016 in 2023.
- Pod Bočjem smo doma, Osnovna šola Podbočje, od septembra 2017.
- Ulična razstava Rečni promet po Savi pri Brežicah; Kólnarji – lovilci in nabiralci premoga iz reke Save, Most na sotočju Save in Krke, Kranjsko-štajerska deželna meja, plato pri Hidroelektrarni Brežice, od septembra 2017.
- Ulična razstava Po Brežicah Brežice, ob Prešernovi ulici v Brežicah, od 23. oktobra 2018.
- Spominska hiša bl. Lojzeta Grozdeta v Gornjih Impoljah, od junija 2018.
- Stražni stolp Črneča vas v Kostanjevici na Krki, od junija 2018.
- Arheološka razstava Preteklost, ki jo skriva zemlja. Arheološke raziskave na območju osnovne šole v Dobovi, OŠ dr. Jožeta Toporišiča Dobova, od 4. 6. 2019.
- Po sledih obrtništva v Sevnici od sredine 19. do sredine 20. stoletja, Spodnji grad, Glavni trg, Sevnica, od septembra 2020.
- Ribiške zgodbe (del projekta Ribe in narava), Tončkov dom na Lisci, od oktobra 2020.
- Posavje – sadjarski raj, Banova domačija Artiče, sodelovanje s KS Artiče, Sadjarskim društvom, Občino Brežice, od maja 2022.
- Brivsko-frizerski salon Kreutz, Sevnica, sodelovanje z Občino Sevnico in KŠTM Sevnica, od septembra 2022.
- Spomini na osnovno šolo Črneča vas (1892–1971), stavba nekdanje podružnične šole v Črneči vasi, sodelovanje z Občino Kostanjevica na Krki, od oktobra 2022.
- Po stopinjah Ajdov. Utrjena višinska naselbina na Ajdovskem gradu nad Vranjem pri Sevnici, grad Sevnica, od decembra 2022.

Slika 8: Grad Brežice, sedež Posavskega muzeja Brežice



Vir: Posavski muzej Brežice

Večletni trajnostni projekt Gradovi Posavja, oblikovan v letu 2014, vključuje upravljavce osmih gradov in grajskih ruševin v Posavju, ki so se pridružili k neformalnemu združenju, in sicer: Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki, ki upravlja nekdanji samostan v Kostanjevici na Krki, Kozjanski park Podsreda, ki upravlja grad Podsreda, Kulturni dom Krško, enota Grad Rajhenburg, ki upravlja grad Rajhenburg, KŠTM Sevnica, ki upravlja grad Sevnica, Posavski muzej Brežice, ki upravlja grad Brežice, in Terme Čatež, ki so lastnice gradu Mokrice, ter KTRC Radeče, ki skrbi za ruševine in območje gradu Svibno, in Občina Bistrica ob Sotli za nekdanji grad Kunšperk.

Skupna prizadevanja vključujejo programsko in promocijsko-tržno povezovanje gradov v Posavju, vzpostavljajo novo blagovno znamko z namenom skupne promocije javnih in tržnih storitev (dogodki, poroke, spominski predmeti, oddajanje prostorov v najem ipd.) in uvajajo novosti v načine trženja in v programe.

Na pobudo Posavskega muzeja Brežice je mesto Brežice član Združenja zgodovinskih mest Slovenije, kjer PMB v sodelovanju z Občino Brežice in ZPTM Brežice izvaja promocijske in druge aktivnosti Združenja (npr. Fest mest).

GLASBENA ŠOLA BREŽICE

Posebej pomembno mesto ima v občini Glasbena šola Brežice, saj predstavlja temelj osnovnega glasbenega izobraževanja, ki je pomemben tako za pridobivanje profesionalnega kadra na področju glasbene umetnosti, še bolj pa zaradi ustvarjanja baze prebivalstva, ki v nadaljnjem življenju s svojim vključevanjem v delovanje različnih ljubiteljskih kulturnih društev prispeva k dvigovanju nivoja njihovih produktov in ohranjanju kulture naroda. Nezanemarljiv je tudi prispevek Glasbene šole k obsegu kulturne ponudbe na lokalnem nivoju z lastno produkcijo.

V Glasbeno šolo je bilo v šolskem letu 2023/2024 vpisanih 322 otrok v 17 programov in dodatnih 20 otrok v glasbeno pripravnico. Izobraževanje poteka s področja petja in inštrumentov harmonike, citer, tamburice, kitare in klavirja ter iz skupin pihal, trobil, tolkal in godal. Glasbene programe poučuje preko 30 učiteljev. Z začetkom šolskega leta 2025/2026 pa šola izvaja tudi program plesne pripravnice.

Slika 9: Glasbena šola Brežice



Vir: Spletna stran Združenja slovenskih glasbenih šol <https://www.zsgs.si/teachers/glasbena-sola-brezice/>

V letu 2019 je bila prvič razpisana glasbena pripravnica za 30 otrok. Pomen pripravnice je v tem, da šestletnemu otroku (učencu 1. razreda osnovne šole) omogoča intenzivnejši in bolj sistematičen pristop do glasbene vzgoje. Otrok skozi igro razvija glasbene sposobnosti in usvaja osnovne informacije, zaradi katerih se lažje odloča za vpis k instrumentalnemu pouku. Pouk glasbene pripravnice nudi otroku glasbeno in širšo estetsko vzgojo. Otrok skozi glasbeno literaturo in različne glasbene aktivnosti, ki zaradi svoje kompleksnosti omogočajo povezavo s področji zunaj glasbe, oblikuje odnos do glasbe in umetnosti sploh.

V okviru glasbene šole delujejo številni orkestri. Skupaj s posamezniki in njihovimi mentorji tvorijo nepogrešljiv del kulturne podobe Brežic, prav tako pa kulturno obogatijo številne prireditve v lokalnem okolju.

Osnovna naloga šole je učenje in poučevanje. Največje zagotovilo za prepoznavnost in posledično tudi priljubljenost posamezne institucije pa je prav gotovo njena kakovost. Glasbena šola Brežice je bila v svoji bogati zgodovini vedno pomemben dejavnik kulturnih dogajanj na področju naše občine.

Glasbena šola Brežice se lahko ponaša s številnimi nadarjenimi glasbeniki, ki na številnih domačih in mednarodnih tekmovanjih redno posegajo po visokih in odmevnih uvrstitvah, za kar prejemajo nagrade in pohvale ter tako dobro ime glasbene šole nosijo v svet.

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KULTURNE DEJAVNOSTI, OBMOČNA IZPOSTAVA BREŽICE

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (v nadaljevanju: JSKD) je organizacija, ki skrbi za razvoj in pregled ljubiteljske kulture. Temeljni program in poslanstvo JSKD sta zasnovana na nacionalni programski piramidi, ki zajema območno, regijsko in državno raven. JSKD s svojim delovanjem kulturnim društvom, skupinam in posameznikom, ki delujejo na področju ljubiteljske kulture, nudi strokovno, organizacijsko in finančno podporo. Z organizacijo preglednih srečanj, revij, tekmovanj, prireditev, izobraževanj in z izdajo publikacij na glasbenem, gledališkem, lutkovnem, folklornem, filmskem, plesnem, likovnem ter literarnem področju JSKD zagotavlja kontinuiran razvoj ljubiteljskega kulturnega poustvarjanja, prispeva k pestrosti kulturnega življenja ter nudi enovit program kulturne vzgoje.

JSKD, Območna izpostava Brežice, skrbi v občini Brežice za organizacijo prireditev in izobraževanj za področje ljubiteljske kulture. Hkrati ima s svojim širokim načinom delovanja vpogled v delovanje ljubiteljskih kulturnih društev v celotni občini.

Poslanstvo JSKD, Območne izpostave Brežice, je zagotavljanje raznovrstne ponudbe kulturnih dogodkov in izobraževanj, ki jih lahko občani uživajo kot ljubiteljski kulturniki ali kot obiskovalci prireditev.

Sodelovanje JSKD, OI Brežice, s kulturnimi društvi in njihovimi sekcijami poteka na več načinov:

- osnovno sodelovanje pomeni vključevanje skupin in posameznikov v svoje redne programe, ki so strokovno spremljani in nudijo nenehno kakovostno rast;
- kot pomoč pri društveni dejavnosti;
- pri prijavi na javne razpise;
- z rednimi obiski njihovih dogodkov;
- s podelitvijo jubilejnih značk JSKD na jubilejnih ali letnih prireditvah;
- vsem udeležencem, izbranim na regijske in državne dogodke, zagotavlja prevoz.

Izjemnega pomena je sodelovanje z **Zvezo kulturnih društev Brežice**, s katero soustvarja dogodke, se nenehno povezuje z različnimi aktivnostmi, snuje skupne vsebine in vsebine, ki omogočajo nenehen razvoj ljubiteljske kulture v občini Brežice.

Izpostava izvaja tudi raznolik dodatni program: Gledališki abonma Brežice z gostovanjem petih predstav slovenskih gledaliških hiš v Domu kulture Brežice, oblikovanje scenarijev za različne dogodke, predstave za otroke v Veselem decembru, programsko upravljanje stavbe Doma kulture Brežice s koordinacijo in trženjem uporabe prostorov Doma kulture Brežice (učilnic, avle, dvorane) različnim uporabnikom in pripravo poročil o izvedbi teh programov za Občino Brežice, lastnico stavbe. Izpostava je aktivno vključena v sodelovanje pri izvedbi občinskega razpisa za ljubiteljsko kulturo s pripravo gradiva za ocenjevalno komisijo in pregledovanjem poročil ter uvajanjem novosti kriterijev razpisa.

JSKD, OI Brežice, ima svoje prostore v Domu kulture Brežice, ki je bil v letu 2024 temeljito prenovljen.

ZAVOD ZA PODJETNIŠTVO, TURIZEM IN MLADINO BREŽICE

Zavod za podjetništvo, turizem in mladino Brežice (v nadaljevanju: ZPTM) je javni zavod, katerega namen je izvajanje nalog na področju podjetništva, turizma in mladine, ki pa se v okviru teh nalog močno navezuje na kulturo.

Mladinski center Brežice je enota ZPTM, ki nudi dostopno brezplačno infrastrukturo širokem krogu lokalnega prebivalstva, prioriteto ciljni skupini mladih, za in s katero nudijo vsebine, ki posegajo na področje aktivnega kulturnega sodelovanja. Posledično prispevajo k prevzemanju odgovornosti za osebnostni ter kulturni razvoj mladine in lokalnega okolja.

Slika 10: Mladinski center Brežice



Vir: Spletna stran Občine Brežice, <https://www.brezice.si/sl/novice/2018103013151334/mladi-z-mladimi-in-za-mlade--prihaja-logbook>

Kulturo najdemo v njihovem rednem programu prireditev, kjer mesečno prirejajo koncerte popularne in alternativne glasbe, gledališke predstave, razstave, literarne dogodke, tematske večere in nenazadnje v prostorih, kjer lahko mladi s pomočjo tehnike in nudenega znanja ustvarjajo (npr. vadbica).

Kultura pa se tesno prepleta tudi s programom dela ostalih enot, predvsem Centra za podjetništvo in turizem ter Večgeneracijskega centra. Izpostaviti velja, da je ZPTM Brežice s številnimi prireditvami in dogodki v zadnjem obdobju postal pomemben akter pri pripravi pestrosti kulturne ponudbe v lokalnem okolju. Zelo pomemben je njihov prispevek k povezovanju kulture s turizmom. Vedno dobro obiskani dogodki in prireditve pa v zadnjem času postajajo prepoznavni v svetovnem merilu, saj so zaradi trajnostne organizacije prepoznani kot »zero waste« dogodki, za kar so prejeli tudi priznanje.

▪ Mestna promenada Brežice

V zadnjem obdobju je prireditev Mestna promenada Brežice postala prepoznavna prireditev, ki se odvija ob začetku poletja v zaprtem mestnem jedru. Prireditev predstavlja povezovalni element med ključnimi kulturnimi infrastrukturnimi elementi, kot so stari most čez Savo, Grad Brežice, Vodovodni stolp in staro mestno jedro. Hkrati ima prireditev značilnosti povezovanja kulture in turizma, saj v staro mestno jedro, ki kot tako predstavlja spomenik lokalnega pomena, privablja turiste iz domačega okolja in od drugod. Na prireditvi se dnevno zvrstijo tudi številni kulturni dogodki, na katerih se predstavijo tako lokalni kot ostali kulturni ustvarjalci.

Slika 11: Nastop lokalnih glasbenikov na Mestni promenadi 2025



Vir: Facebook stran Mestne promenade

<https://www.facebook.com/search/top?q=mestna%20promenada%20obre%C5%BEice>

Med odmevnejšimi prireditvami in dogodki v organizaciji ZPTM Brežice velja izpostaviti še:

- Poletje v parku, kjer ob vikendih organizirajo manjše koncerte, nastope in druge dogodke v atriju pri Mladinskem centru,
- Poletna doživetja,
- Dan kruha vina in salam, ki je postala prepoznavna kulturna in kulinarčna prireditev,
- dogodki v času adventa,
- Velikonočna tržnica,
- Dan za družine.

4.2 NEVLADNE ORGANIZACIJE

Nevladne organizacije na področju kulture so predvsem društva s sekcijami, ki delujejo na osnovi prostovoljstva in skupne ljubezni do kulture, posamezni zavodi, organizirani s strani civilne družbe, in Zveza kulturnih društev Brežice, ki jih povezuje. Na občinske javne razpise se redno prijavlja 27 kulturnih društev, ki s svojimi skoraj 60 sekcijami delujejo na različnih kulturnih področjih. Podoba ljubiteljske kulture v občini sestavlja 17 zasedb na področju vokalne glasbe, 7 sestavov na področju instrumentalne glasbe, 4 folklorne skupine, 7 zasedb poustvarjalcev ljudskega izročila, 4 gledališke skupine, 7 skupin ustvarjalcev na likovnem in foto področju, 4 sekcije na področju literarne dejavnosti, 3 plesne skupine in 7 drugih strokovnih društev.

Kulturna društva so ključen steber ljubiteljske kulture in odgovorna za prenašanje ljudskega izročila na mlajše rodove. S svojimi koncerti, produkcijami in predstavami poskrbijo za kulturno pestrost po celotni občini Brežice.

V spodnji preglednici so predstavljena kulturna društva in njihove sekcije, ki izvajajo programe na področju ljubiteljske kulture. Podatki so povzeti glede na prijave na javni razpis za sofinanciranje programov ljubiteljske kulture v zadnjem štiri letnem obdobju oz. je bil na podlagi širše znanih podatkov izkazan javni interes.

Preglednica 2: Pregled izvajalcev programov ljubiteljske kulture v Občini Brežice

Društvo	Sekcija	Področje
Društvo Fotoklub Brežice	Društvo Fotoklub Brežice	audiovizualna umetnost
KUD Slavček Velika Dolina	Moški pevski zbor Slavček	vokalna glasba
	Vaški fantje z Doln'	ljudski pevci
	Vaška scena	gledališče
KD Zvezda Dobova	Vokalna skupina Aria	vokalna glasba
KD Drugi oder	Drugi oder	gledališče
KD Franc Bogovič Dobova	Dobovski pevci	ljudski pevci
	Dobovski rogisti	instrumentalna glasba
	Likovna družina	likovna umetnost
	Literarna sekcija Beseda	literarna umetnost
	Mešani pevski zbor	vokalna glasba
KD MoPZ Sromlje	Moški pevski zbor Sromlje	vokalna glasba
KUD Anton Kreč Čatež ob Savi	Ljudske pevke Žejno	ljudski pevci
	Mešani pevski zbor	vokalna glasba
KD Planina Cerklje ob Krki	Mešani pevski zbor	vokalna glasba
Društvo za oživitev mesta Brežice	Društvo za oživitev mesta Brežice	strokovna društva

Društvo zbiratelj Verigar Brežice	DZ Verigar – klub	strokovna društva
	Filatelistični krožek Bizeljsko	strokovna društva
KD Globoko	Lovski pevski zbor Globoko	vokalna glasba
	Mešani pevski zbor	vokalna glasba
	Pevci iz Globokega	ljudski pevci
	Vokalna skupina Barbara	vokalna glasba
KD Ivan Kobal Krška vas	Harmonikarska sekcija	instrumentalna glasba
	Moški pevski zbor	vokalna glasba
	Recitatorska skupina	literarna umetnost
KD Orlica Pišce	Dramska sekcija Smešni greh	gledališče
	FS Duplo	folklora
	Ljudski pevci	vokalna glasba
	Godba Pišce	instrumentalna glasba
	Ženski pevski zbor	vokalna glasba
Društvo 1824	Društvo 1824	strokovna društva
KD Kapele	Kapelski pubje	ljudski pevci
	Moški pevski zbor	vokalna glasba
	Sekcija za ohranitev kulturne dediščine	strokovna društva
	Vokalna skupina Iris	vokalna glasba

KD Pihalni orkester Kapele	Pihalni orkester	instrumentalna glasba
Plesno društvo Imani	Hip-hop	ples
	Sodobni ples	ples
KD MePZ Viva Brežice	Mešani pevski zbor	vokalna glasba
Zveza kulturnih društev Brežice		
DIO Brežice	Ljudske pevke Cerklje ob Krki	ljudski pevci
	Literarna sekcija	literarna umetnost
Društvo Pleteršnikova domačija	Kulturna dediščina	strokovna društva
	Pleteršnikovi ljudski pevci	ljudski pevci
KUD Oton Župančič Artiče	Fantje artiški	ljudski pevci
	Folklorna skupina	folklor
	Literarna sekcija	literarna umetnost
	Mešani pevski zbor	vokalna glasba
	Otroška folklorna skupina	folklor
	Tamburaški orkester	instrumentalna glasba
	Foto sekcija	avdiovizualna umetnost
KD Moški pevski zbor Bizeljsko	Moški pevski zbor	vokalna glasba

KD Gasilski pihalni orkester Loče	Pihalni orkester	instrumentalna glasba
	Trobilna sekcija Trobsi	instrumentalna glasba
KUD Mokriške vrane, Jesenice	KUD Mokriške vrane – društvo	strokovna društva
	Likovna sekcija	likovna umetnost
	Špileteater	gledališče
Inštitut Rajart	Inštitut Rajart	likovna umetnost
Športno in kulturno umetniško društvo Sinergija	Športno in kulturno umetniško društvo Sinergija	ples
Društvo upokojencev Brežice	Folklorna skupina	folklor
	Kulturniška skupina Jagodni izbor	gledališče
Društvo likovnikov Brežice	Kiparska sekcija	likovna umetnost
	Likovna sekcija	likovna umetnost
Kulturno umetniško društvo Franjo Stiplovšek	Mešani pevski zbor Gimnazije Brežice	vokalna glasba
Društvo za šport in kulturo Straža	Društvo za šport in kulturo Straža	avtorstvo knjig, založništvo

Delovanje ljubiteljskih kulturnih društev v občini Brežice spremlja in podpira **Zveza kulturnih društev Brežice**, ki predstavlja in zastopa kulturna društva in društva, ki imajo v svoji dejavnosti opredeljeno tudi kulturno ustvarjanje ter delujejo na območju občine Brežice.

Zveza vseskozi spremlja delovanje kulturnih društev, se udeležuje njihovih prireditev in zborov članov, jim svetuje pri njihovem delu, saj, ob nujnih finančnih sredstvih za delovanje, potrebujejo tudi usmeritve. Je koordinatorka udeležb članov in mentorjev društev na izobraževanjih in organizatorka izobraževanj za društva. Financira se s sredstvi iz občinskega proračuna, lastna sredstva pa pridobiva s članarino društev.

Med najpomembnejše projekte zveze sodi organizacija osrednje občinske slovesnosti ob kulturnem prazniku s podelitvijo priznanj in odličij vidnim ustvarjalcem v brežiški ljubiteljski kulturi; ob tem še priprava in izvedba razpisa za priznanja in odličja.

ZKD Brežice ima tako kot JSKD, OI Brežice, svoje prostore v prenovljenem Domu kulture Brežice.

Slika 12: Prejemniki priznanj in odličij na slavnostni prireditvi ob slovenskem kulturnem prazniku 2025



Vir: Spletna stran ZKD Brežice, <https://www.zkd-brežice.si/galerija/slavnostna-prireditve-ob-slovenskem-kulturnem-prazniku-2025>

Med nevladnimi organizacijami pri pripravi kulturne pestrosti v lokalnem okolju igra pomembno vlogo **Društvo ljubiteljev vina in kulture Posavja (v nadaljevanju: Društvo vKROG)**. Društvo v sodelovanju s PMB, ZPTM Brežice in lokalnimi gastronomskimi ponudniki pripravlja **Festival evropskega filma Brežice**.

Festival Evropskega filma Brežice temelji na dejstvu, da so Brežice že desetletja filmsko utemeljene, saj je v času nekdanje Jugoslavije in Jadrana tu snemalo ogromno koprodukcij, tudi ameriških. Kar nekaj ljudi, ki izhaja iz Brežic, se ukvarja s filmom, so režiserji in producenti. Koncept brežiškega filma so vrhunski evropski filmi s pomembnimi sporočili.

Festival ne promovira le umetnosti in ustvarjalcev filma temveč tudi lokalna društva na področju kulture, javne zavode na področju turizma in kulture ter turistične ponudnike. Filmski festival, ki se je prvič izvajal v letu 2024, je ponujal na ogled 10 filmov ter pestro dogajanje tako na kulturni kot kulinarični ravni, kar se je še v večjem obsegu nadaljevalo leta 2025.

Slika 13: Predvajanje filmov v sklopu Festivala evropskega filma Brežice poteka na več lokacijah, kar predstavlja še dodatno zanimivost za obiskovalce.



Vir: Spletna stran Združenja zgodovinskih mest, <https://www.zgodovinska-mesta.si/prireditve/festival-evropskega-filma-brevice/>

Festival Evropskega filma Brežice je v tem letu za zmagovalni film po izboru občinstva pripravil nagrado, cilji za naslednje leto so že višji, to bodo strokovni kriteriji in strokovna žirija. Prostora za rast je veliko, direktor festivala Aleš Pavlin pa si želi organsko rast festivala. V roku petih, šestih let lahko postane eden od pomembnejših filmskih festivalov v regiji.

Zapisovanje in poročanje o dogodkih, dosežkih društev in posameznikov v občini Brežice poteka pod okriljem **Kulturno umetniškega društva Videokom Brežice**, za katerim se skriva samostojni ustvarjalec video produkcije in ljubiteljski fotograf Davor Lipej.

Oktobrski nagrajenec za izjemno predanost in delo na področju fotografije, videa in filmske dejavnosti v občini Brežice že 29 let deluje na področju foto in video obveščanja javnosti o kulturnem in družbenem dogajanju v občini Brežice. Med ostalimi dosežki so tudi niz celovečernih etnografskih igranih filmov, ki jih je posnel o življenju na podeželju v preteklem stoletju v Kapelah in Pišecah. Že skoraj pozabljene zgodbe in dogodki so dobili prostor v filmskem zapisu.

Ker je prvotni namen izvajalca zajem in hramba dokumentarnega gradiva o dogajanju v občini Brežice v digitalni obliki, saj le tako lahko ostaja kultura našega naroda živa in vidna, je v njegovem delu prepoznan javni interes. Zapisi o prizadevnosti in ustvarjalnosti občank in občanov za prihodnost služijo v korist celotni družbi.

videokom produkcija
foto • video • spletne strani

4.3 DRUGI AKTERJI S PODROČJA KULTURE

Pestro kulturno podobo v občini Brežice poleg javnih zavodov in kulturnih društev oblikujejo tudi posamezniki in organizacije. V občini Brežice imamo registriranih 49 samozaposlenih v kulturi, vendar jih v kulturnem programu ne navajamo, ker v njihovem delovanju nismo zasledili javnega interesa. Kar pa ne pomeni, da nimamo izvajalcev, ki delujejo na področju kulture in je v njihovi dejavnosti javni interes močno zastopan.

Na področju občine Brežice tako zaznavamo dva izvajalca, ki s svojim delom sledita principu javnega interesa.

KINO BREŽICE – TOBIJA MEDVED S. P.

Kino Brežice deluje na lokaciji Doma kulture Brežice vsak petek in soboto med 16. in 22. uro.

Kot člani Art kino mreže Slovenije in Europa Cinemas predvajajo ob priljubljenih komercialnih filmih tudi manjše, navadno spregledane, nekomercialne filme, ki jih bogatijo globlja vsebina, umetniška vrednost in pečat.

Izvajalec zagotavlja partnerstvo z lokalno skupnostjo preko povezovanja lastnega programa z ostalimi ponudniki kulturnih dobrin v lokalni skupnosti, izobraževalnimi ustanovami ter akterji na ostalih področjih (gospodarstvo, turizem). V okviru slednjega v njihov kino ob kulturnem dnevu ali praznikih vabijo vse vrtce, osnovne in srednje šole, da s pomočjo filma dijaki in učenci poglobijo učne vsebine.



V poletnem času poteka v sodelovanju s Posavskim muzejem Brežice tudi [kino na prostem](#), in sicer na grajskem dvorišču.

PARTITURA D. O. O.

Podjetje Partitura je pobudnik, organizator in izvajalec dveh projektov, ki prispevata h kulturnemu izobraževanju občanov in promociji kulture v mednarodnem prostoru.

- **Radio Brežice EU**



Radio Brežice EU je lokalno usmerjen internetni radio, ki objavlja lokalne novice in obvestila o lokalnih prireditvah v občini Brežice. Glavni namen Radia Brežice EU je povezovanje skupnosti znotraj občine Brežice, spremljanje dogajanja in prireditev v občini Brežice, promocija turističnih destinacij in izdelkov lokalnih proizvajalcev ter obveščanje o pomembnih dogodkih, ki bi utegnili zanimati tako lokalno kot širšo skupnost.

Radio je dostopen na spletni strani <https://radio.brezice.eu/predvajalnik> 24 ur na dan, kadarkoli in kjerkoli preko internetnega dostopa.

Občani lahko naročajo čestitke in osmrtnice, podjetja, društva in zavodi pa obvestila. Za občinske zavode in nevladne organizacije v občini Brežice, ki delujejo v korist občanov, so objave obvestil brezplačne. Vsako nedeljo se predvaja izključno lokalna glasba, ki so jo ustvarili ali soustvarili lokalni glasbeniki in ustvarjalci. S tovrstnim pristopom se stremi k ustvarjanju programa, ki bo najbolj zanimiv prav občanom občine Brežice.

▪ Mednarodni otroški pevski festival MOPF

Mednarodni otroški pevski festival Brežice predstavlja izjemo med sorodnimi festivali, saj daje priložnost sodelovanja vsem mladim pevskim talentom, ob pogoju uspešno opravljene avdicije brez dodatne kotizacije in brez pogoja sodelovanja z avtorsko skladbo. Interes je izvedba festivala na neprofitni osnovi, ves morebiten ustvarjen prihodek pa je namenjen za nadaljnji razvoj projekta.

Projekt vnaša dodano vrednost k že obstoječim vsebinam na tem področju, saj zagotavlja povezovanje z organizacijami, ki delujejo na področju podjetništva, kulture in mladine, ter nudi priložnost povezovanja na teh področjih širše na državnem in mednarodnem nivoju ter s tem zagotavlja možnost dodatnih promocijskih aktivnosti za občino.

Slika 14: Nastop ene izmed zmagovalk na Mednarodnem otroškem pevskem festivalu Brežice 2024



Vir: Luka Rudman, Foto galerija MOPF 2024, <https://brezice.eu/festival/fotografije-2024/>
Festival se je prvič odvil leta 2016 in je do sedaj zajel 13 držav, na pred izboru, polfinalu in finalu pa je skupaj nastopilo več ko 1200 posameznikov.

5. KULTURNA INFRASTRUKTURA IN SPOMENIKI

Javno infrastrukturo na področju kulture sestavljajo nepremičnine in oprema, ki so v javni lasti in so namenjene kulturi.

V zadnjem obdobju je Občina Brežice pretežno z lastnimi sredstvi poskrbela za temeljito prenovo dveh kulturno pomembnih objektov, Vodovodnega stolpa in Doma kulture Brežice.

▪ Vodovodni stolp

Vodovodni stolp je ena najvidnejših znamenitosti in simbol mesta Brežice ter kulturni spomenik lokalnega pomena z lastnostmi zgodovinskega in tehničnega spomenika. Z Vodovodnim stolpom upravlja Posavski muzej Brežice. Slednji je v stolp umestil razstavne in izkustvene vsebine ter od odprtja skrbi za odprtost in vodene ogleds. V letu 2023 je muzej v upravljanje prevzel še objekt ob Vodovodnem stolpu, ki s Centrom za obiskovalce (vstopnina s trgovino lokalnih izdelkov, TIC in kavarna) omogoča dostopnost Vodovodnega stolpa ter predstavlja dodatno ponudbo za raznovrstne obiskovalce in uporabnike. Vodovodni stolp – spomenik vodi, je simbol mesta Brežice, v katerem sta skozi zgodbe o tehničnem napredku, ljubezni in povezovanju prepleteni narava (voda) in kultura (stolp).

V letu 2022 se je zaključila temeljita prenova Vodovodnega stolpa, kjer se je stolp prilagodil ustrezni novi namembnosti in obiskovalcem. Prenova je obsegala ureditev 8 etaž (klet, pritličje in 6 nadstropij), odstranitev obstoječih etaž in izvedbo novih z notranjim dvigalom iz kleti do razglednih balkonov, preboji sten na nivoju vodohrama, ki omogočajo dostop do obstoječih oken v osmerokotnem lesenem ovoju rezervoarja, izgraditev vodne fontane, ki je rdeča nit obiska stolpa, prenovo inštalacij in prezračevanja, postavitve telekomunikacijskega omrežja, postavitve nove višje nadstrešnice nad vhodom, ureditev ploščadi pred stolpom z zasaditvijo ter izgradnja paviljona, v katerem se nahaja Center za obiskovalce.

Slika 15: Prenovljeni Vodovodni stolp, kulturni simbol Brežic, s Centrom za obiskovalce nudi predstavitvene in izkustvene vsebine.



Vir: Spletna stran Občine Brežice, <https://www.brezice.si/sl/novice/2024013112092130/slovenski-kulturni-praznik-v-vodovodnem-stolpu-brezice>

▪ Dom kulture Brežice

Osrednji kulturni objekt je zagotovo Dom kulture Brežice. Zgodovina Doma sega v leto 1961, ko so se zaradi vse večjih potreb po sodobnem kulturnem domu začela adaptacijska in dograditvena dela na stavbi nekdanjega Prosvetnega doma, zgrajenega še pred drugo svetovno vojno. Takrat so v novozgrajenem Prosvetnem domu prostor pridobili Radio Brežice, knjižnica, delavska univerza in kino. V zadnjih 20 letih so se v Domu kulture izvajala investicijsko-vzdrževalna dela manjšega obsega, ni pa bila narejena celovita obnova. Slednja je bila dokončana v letu 2024, obsegala pa je dva projekta, prizidavo vhoda objekta in celovito obnovo dvorane Doma kulture Brežice.

Za preureditev vhodnega prostora Doma je bilo najprej treba porušiti obstoječo gradnjo, sledila je izvedba novega vhoda z vhodnim podestom s stopnicami in klančina za funkcionalno ovirane osebe ter ureditev zelenih parkovnih površin. S prizidavo se je prostor avle povečal za dobrih 60 m². Med celovito obnovo dvorane Doma kulture Brežice so bile najprej odstranjene talne, stenske in stropne obloge ter 331 stolov. V celotni dvorani so bile izvedene nove elektroinštalacije, nove stenske in stropne obloge v kombinaciji gladkih in akustičnih mavčnih plošč, nameščenih 281 novih dvoranskih stolov iz težko vnetljivih materialov, v celotni dvorani in na balkonu se je izvedel tudi nov PVC tlak. Oder in odrske stopnice so dobili nov zaključni tlak iz lepljenih plošč – troslojnih, barvanih s specialnim barvnim odrskim oljem. Obstoječe odrske zavese so bile zamenjane z novimi iz težko vnetljivih materialov in z močno absorpcijo zvoka. Na novo je bil formiran prostor za tehnika v zadnjem delu dvorane. Urejen je nov dvoranski most in nabavljena ter montirana nova scenska tehnika. Za potrebe dostave scenografije za izvedbo gledaliških, glasbenih in drugih dogodkov je na JV delu parcele izveden asfaltiran plato za dostop in manipulacijo z večjimi tovornimi vozili. Ob obnovi dvorane se je izvedla tudi razbremenitev strešne konstrukcije, na kateri bo možno v prihodnje namestiti sončno elektrarno, običajna vrata so bila zamenjana s požarnimi.

Slika 16: Prenovljena dvorana Doma kulture Brežice bo zaradi prenove in najsodobnejše tehnike omogočala izvedbo številnih kulturnih predstav v Brežicah.



Vir: Luka Rudman

Pomemben del prenove je predstavljala sodobna tehnična oprema, ki dvorano uvršča med najbolj opremljene kulturne prostore v regiji in širše. Svetlobna, zvočna in video oprema je zasnovana tako, da omogoča izvedbo najrazličnejših prireditev – od gledaliških predstav, koncertov in predavanj, do slavnostnih dogodkov. Gre za univerzalni sistem, ki zagotavlja visoko raven izvedbe ne glede na vsebino programa. Med pomembnejše nadgradnje sodi tudi sistem t. i. induktivne slušne zanke, ki obiskovalcem s slušnim primanjkljajem omogoča lažji sprejem zvočnega dogajanja.

V Domu kulture Brežice še naprej ob vikendih svoja vrata odpre Kino Brežice, ki ponuja raznovrstne filme za obiskovalce vseh starosti. Kot že omenjeno pa imata v prostorih Doma kulture svoj sedež tudi JSKD, OI Brežice, ter Zveza kulturnih društev Brežice.

▪ Javna infrastruktura za kulturo

Namen razglasitve nepremičnin in opreme za javno infrastrukturo na področju kulture je zagotovitev in ohranitev namembnosti prostorov ter ohranitev prostorov in opreme za izvajanje kulturne dejavnosti. Nepremičnina se zaznamuje v zemljiški knjigi kot javna kulturna infrastruktura. Status nepremičnine kot javne infrastrukture za kulturo, po določbah Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo pomeni, da je nepremičnina na voljo za izvajanje kulturnih dejavnosti v javnem interesu.

Javno kulturno infrastrukturo se daje v upravljanje ali v uporabo izvajalcem kulturnih dejavnosti skladno z veljavno zakonodajo na tem področju. Upravljalci infrastrukturnih objektov, navedenih v tem dokumentu, morajo cilje in usmeritve Lokalnega programa kulture 2025–2029 vključiti v svoje pravilnike o oddajanju prostorov oziroma druge strateške dokumente. Iz teh dokumentov mora biti nedvoumno razvidno, da so ti objekti oziroma infrastruktura prvenstveno namenjeni kulturnim ustvarjalcem, medtem ko je tržna dejavnost drugotnega pomena. V kolikor občina tako nepremičnino proda ali spremeni namembnost, mora iztržek nameniti za druge nepremičnine za kulturo.

Občina Brežice je s Sklepom o določitvi javne infrastrukture na področju kulture v občini Brežice za javno infrastrukturo na področju kulture določila naslednje nepremičnine:

Preglednica 3: Seznam objektov javne infrastrukture na področju kulture

Objekt	Lastnik	Katastrska občina	Št. parcele	Št. stavbe
Banova domačija	Občina Brežice	1265 Volčje	881/1	
Dom krajanov Čatež ob Savi	Krajevna skupnost Čatež ob Savi	1306 Čatež	101/1	2
Dom krajanov Mrzlava vas (stara šola)	Občina Brežice	1306 Čatež	1288/1	171
Dom krajanov Pečice	Občina Brežice	1352 Križe	2251	

Dom Krajanov Sromlje	Krajevna skupnost Sromlje	1261 Sromlje	*58 in 649	227
Dom kulture Brežice	Občina Brežice	1300 Brežice	128	157
Glasbena šola Brežice	Občina Brežice	1300 Brežice	1248	233
Grad Brežice	Občina Brežice	1300 Brežice	1256 in 1257	229
Knjižnica Brežice	Občina Brežice	1300 Brežice	140/4	151
Mladinski kulturni center (brez športne dvorane)	Občina Brežice	1300 Brežice	12363 1237/1 in 1237/4	323
Prosvetni dom Artiče	Občina Brežice	1279 Artiče	41/5	305
Prosvetni dom Dobova	Občina Brežice	1296 Mihalovec	225/7	10
Prosvetni dom Globoko	Krajevna skupnost Globoko	1276 Globoko	51/4	41-2
Prosvetni dom Velika Dolina	Krajevna skupnost Velika Dolina	1308 Velika Dolina	497/4	1212-4
Stara šola Kapele	Krajevna skupnost Kapele	1290 Kapele	812	191
Večnamenski dom Bizeljsko	Občina Brežice	1257 Bizeljsko	2058	473
Večnamenski dom Jesenice na Dolenjskem	Krajevna skupnost Jesenice na Dolenjskem	1308 Velika Dolina	*325/1 in *325/2	75
Večnamenski dom Pišce	Občina Brežice	1269 Pišce	18/10	66-5
Večnamenski dom Skopice	Občina Brežice	1301 Krška vas	6231	132
Vodovodni stolp Brežice	Občina Brežice	1300 Brežice	730	639

Nepremična kulturna dediščina oziroma **kulturni spomeniki državnega ali lokalnega pomena** so območja ali objekti, ki imajo izjemno kulturno vrednost in predstavljajo vrhunske dosežke ustvarjalnosti nekega razvojnega obdobja na lokalnem nivoju. Vpisani so v Register nepremične kulturne dediščine in razglašeni z akti o razglasitvi, ki jih sprejme pristojni organ lokalne skupnosti in so objavljeni v Uradnem listu RS.

V občini Brežice imamo 6 spomenikov državnega pomena, 52 kulturnih spomenikov lokalnega pomena, od tega 4 območja. V okviru območja mesta Brežice sta za kulturno dediščino razglašena tudi 2 mostova in 71 pomembnejših grobov na pokopališču.

Preglednica 4: Pregled kulturnih spomenikov državnega in lokalnega pomena
Kulturni spomeniki državnega pomena

1.	Grad Bizeljsko – Republika Slovenija	Odlok (Uradni list RS, št.: 81/99)
2.	Bizeljska vas – Območje gradu Bizeljsko	Odlok (Uradni list RS, št.: 81/99)
3.	Grad Pišce – Republika Slovenija	Odlok (Uradni list RS, št.: 81/99)
4.	Pišce – Območje gradu Pišce	Odlok (Uradni list RS, št.: 81/99)
5.	Grajska kašča v Brežicah – družina Attems (zas. last)	Odlok (Uradni list RS, št.: 81/99)
6.	Grad Brežice – Občina Brežice	Odlok (Uradni list RS, št.: 81/99)

Kulturni spomeniki lokalnega pomena

1.	Območje Šentvid – Malence	Odlok (Uradni list SRS, št.: 42/88)
2.	Grajski kompleks Mokrice z varovanim območjem	Odlok (Uradni list SRS, št.: 42/88, 50/98)
3.	Spominsko obeležje Lastine pri Sromljah	Odlok (Uradni list SRS, št.: 41/89)
4.	Območje Jovsov	Odlok (Uradni list SRS, št.: 58/95)
5.	Pleteršnikova domačija v Pišecah	Odlok (Uradni list RS, št.: 53/96)
6.	Cerkev sv. Lovrenca na Bizeljskem	Odlok (Uradni list RS, št.: 30/00)
7.	Banova domačija v Artičah	Odlok (Uradni list RS, št.: 19/03, 60/04)
8.	Cerkev Žalostne Matere božje v Bušči vasi	Odlok (Uradni list RS, št.: 19/03)
9.	Šolska zidanica na Bizeljskem	Odlok (Uradni list RS, št.: 19/03, 60/04,)
10.	Cerkev sv. Mihaela v Pišecah z župniščem	Odlok (Uradni list RS, št.: 85/04)
11.	Cerkev sv. Petra na Stankovem	Odlok (Uradni list RS, št.: 85/04)
12.	Podružnična cerkev sv. Križ na Cirkiku	Odlok (Uradni list RS, št.: 81/05)
13.	Podružnična cerkev sv. Jakob na Ponikvah	Odlok (Uradni list RS, št.: 81/05)
14.	Kelharjev toplar (kozolec) – Bizeljsko	Odlok (Uradni list RS, št.: 81/07)
15.	Kelharjev hram – Bizeljsko	Odlok (Uradni list RS, št.: 81/07 in 82/09)
16.	Cerkev Marijinega vnebovzetja – Kapele	Odlok (Uradni list RS, št.: 76/08)
17.	Cerkev sv. Vida na Janeževem vrhu – Bizeljsko	Odlok (Uradni list RS, št.: 76/08)
18.	Cerkev sv. Marije Magdalene – Orešje	Odlok (Uradni list RS, št.: 76/08)
19.	Cerkev sv. Duha – Dramlja	Odlok (Uradni list RS, št.: 76/08)
20.	Cerkev sv. Antona – Drenovec	Odlok (Uradni list RS, št.: 76/08)
21.	Cerkev sv. Andreja na Skalah – Dramlja	Odlok (Uradni list RS, št.: 76/08)
22.	Cerkev sv. Fabijana in Sebastijana – Mostec	Odlok (Uradni list RS, št.: 76/08)
23.	Cerkev imena Marijinega – Dobova	Odlok (Uradni list RS, št.: 76/08)
24.	Spomenik padlim v 1. svetovni vojni – Dobova	Odlok (Uradni list RS, št.: 76/08)
25.	Cerkev sv. Vida – Čatež ob Savi	Odlok (Uradni list RS, št.: 82/09)
26.	Cerkev sv. Martina na Vel. Malencah	Odlok (Uradni list RS, št. 22/11)
27.	Cerkev sv. Duha v Mrzlavi vasi	Odlok (Uradni list RS, št. 22/11)
28.	Cerkev sv. Jurija na Čatežu ob Savi	Odlok (Uradni list RS, št. 22/11)
29.	Cerkev sv. Mohorja in Fortunata v Krški vasi	Odlok (Uradni list RS, št. 22/11)
30.	Cerkev sv. Marka v Cerkljah ob Krki	Odlok (Uradni list RS, št. 22/11)
31.	Šola v Orešju na Bizeljskem	Odlok (Uradni list RS, št. 22/11)
32.	Paviljon Lusthaus – Bizeljsko	Odlok (Uradni list RS, št. 100/13)

33.	Cerkev Marijinega vnebovzetja – Velika Dolina	Odlok (Uradni list RS, št. 95/14)
34.	Cerkev sv. Križa – Dednja vas	Odlok (Uradni list RS, št. 37/16)
35.	Cerkev sv. Ožbalta	Odlok Uradni list RS, št. 1/24)
36.	Brežice – Mestno jedro	Odlok (Uradni list RS, št. 4/88, 100/13, 17/15)
	Kult. spomeniki lok. pomena na območju mesta Brežice	Odlok (Uradni list RS, št. 67/16, 107/20)
	Spomenik	Vrsta spomenika
37.	Brežice – Hiša Dell Cott	Stavbe - profane
38.	Brežice – Sodišče	Stavbe - profane
39.	Brežice – Vodovodni stolp	Stavbe - profane
40.	Brežice – Stara osnovna šola	Stavbe - profane
41.	Brežice – Cerkev sv. Lovrenca	Sakralne stavbe
42.	Brežice – Cerkev sv. Roka	Sakralne stavbe
43.	Brežice – Cerkev sv. Lenarta v Šentlenartu	Sakralne stavbe
44.	Brežice – Kapela Božjega groba v Šentlenartu	Sakralne stavbe
45.	Brežice – Spomenik NOB in kmečkim uporom	Spominski objekti in kraji
46.	Brežice – Spomenik padlim v prvi svetovni vojni v Šentlenartu	Spominski objekti in kraji
47.	Brežice – Pomembnejši grobovi na pokopališču	Spominski objekti in kraji, 71 spomenikov
48.	Brežice – Mestno jedro	Naselja in njihovi deli
49.	Brežice – Železna mostova preko Save in Krke	Drugi objekti in naprave, 2 mostova
50.	Brežice – Zahodno mestno obzidje s podzemnimi prostori	Drugi objekti in naprave
51.	Brežice – Mestno obzidje na Ulici stare pravde	Drugi objekti in naprave
52.	Brežice – Vzhodno mestno obzidje	Drugi objekti in naprave

Strokovne zasnove varstva kulturne dediščine za območje občine Brežice je izdelal Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Novo mesto (v nadaljevanju: ZVKDS OE Novo mesto). Strokovne zasnove vključujejo enote dediščine, ki so evidentirane kot kulturna dediščina. V registru kulturne dediščine, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo, je na območju občine Brežice vneseno skupno 397 enot.

Konservatorski načrti so najpomembnejši instrument varstva dediščine. Z njimi so določena merila za posege v kulturno dediščino ter pogoji uporabe, obseg posegov, potrebnih za novo rabo oziroma za sodoben način življenja ter dopustne prilagoditve novim standardom in tehnologijam. Kulturne spomenike lokalnega pomena varuje strog varstveni režim, ki se nanaša na lastnosti, zaradi katerih je enota dediščine razglašena ali predlagana za razglasitev za kulturni spomenik lokalnega pomena in varuje spomenik kot celoto. Splošni varstveni režim za spomenike opredeljuje redno vzdrževanje, varovanje originalne namembnosti, za katero so bili zgrajeni oziroma novo funkcijo, ki bo ekonomsko opravičevala prenovo in bo hkrati upoštevala načelo zvestobe arhitektonskemu in zgodovinskemu značaju stavbe, varovanje in prenovo obstoječega oziroma vzpostavitev prvotnega stanja, v kolikor ta omogoča kontinuirano rabo objekta, opredeljuje dopustne spremembe zaradi prilagoditve novim predpisom, novim tehničnim, požarnim in drugim standardom, dostopnosti za invalide in podobno. Podroben varstveni režim za vsak posamezni kulturni spomenik je opredeljen v aktu o razglasitvi.

Slika 17: »Kose«, bronasta skulptura predstavlja simbole kmečkih uporov in NOB. Spomenik kiparja Stojana Batiča je bil postavljen leta 1972.



Vir: Wikipedia, https://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Spomenik_Kose_v_Bre%C5%BEicah.JPG

Za omenjene spomenike Občina Brežice namenja sredstva za obnove in vzdrževanje na podlagi javnega razpisa za sofinanciranje programov na področju ohranjanja in vzdrževanja kulturnih spomenikov lokalnega pomena, ki niso v lasti Občine Brežice, in direktnega poziva izvajalcu za obnove in vzdrževanje spomenikov, katerih lastnica je.

Mestna galerija Brežice

Krajevna skupnost Brežice je s podporo Občine Brežice v Mestni hiši Brežice uredila kakovosten galerijski prostor za likovne razstave različnih ustvarjalcev v občini Brežice. Mestna galerija je vrata odprla marca 2024 ter omogoča skupinske in osebne razstave. Odpiralni čas je zagotovljen v sodelovanju z razstavljavci.

V mestu Brežice je pomembna tudi Avla Gasa (Upravna enota Brežice), kjer na panojih in drugih nosilcih razstavljajo društva in posamezniki, razstave pa so prosto dostopne.

6. KULTURA V VLOGI POVEZOVANJA

Kultura postaja razvojni dejavnik na področju turizma, gospodarstva in izobraževanja. Vpliva na kakovost življenja v skupnosti, njen potencial pa predstavlja enega temeljnih spodbujevalcev trajnostnega razvoja družbe.

6.1 KULTURNI TURIZEM

Kulturni turizem, ki po ugotovitvah Strategije turizma občine Brežice 2017–2021 pridobiva na pomenu, v občini Brežice ponuja potencial za dodatno rast.

Zaradi svoje geostrateške lege so Brežice idealen prostor za spoznavanje Slovenije, poslovna srečanja in izbrane dogodke. S ciljem turista še bolj vključiti v ustvarjanje, učenje, okušanje ipd. se znotraj turistične ponudbe daje vedno večji poudarek na vključevanje zanimivih prostorov in prizorišč, pomenu resničnih zgodb, medkulturnih povezav ter avtentičnosti nekega prostora kot nasprotje globalnemu in ne razlikovalnemu.

Krepiti in razvijati je potrebno tudi sodelovanje in skupne projekte z nevladnimi organizacijami in različnimi akterji s področja kulture. Vsem organizatorjem kulturnih prireditev je treba še naprej v čim večji možni meri zagotavljati materialne, kadrovske in prostorske pogoje za izvedbo najrazličnejših kulturnih dogodkov v okolju, še posebej pa dodatno spodbujati oblikovanje novih turističnih produktov, ki bodo usmerjeni v ciljno skupino »kulturnih« turistov.

Vlaganje v kulturni turizem, v povezavi z drugimi oblikami turizma, pomeni vlaganje v gospodarski razvoj Brežic.

V preteklih letih se je v občini razvilo in obdržalo precej kulturnih dogodkov oz. projektov, ki jih prepoznavamo kot kakovostne in že tradicionalne stebre kulturnega turizma v občini. Med njimi so:

- Mestna promenada (izvajalec: ZPTM Brežice);
- Festival Evropskega filma Brežice (izvajalec: Društvo vKROG, PMB in ZPTM Brežice);
- Kino in kino na prostem (izvajalec: Kino Brežice, PMB Brežice);
- Mednarodni otroški pevski festival (izvajalec: Partitura, PMB in ZPTM Brežice);
- Fašjenk Dobova (izvajalec: Turistično društvo Dobova);
- Sejem rokodelskih znanj (izvajalec: PMB);
- Gradovi Posavja – turistični produkt (izvajalec: PMB s partnerji).

6.2 KULTURNO IZOBRAŽEVANJE

Kulturno-umetnostna vzgoja se po vsebini in poslanstvu pojavlja na presečišču kulturnega in vzgojno-izobraževalnega sektorja. Zaradi njenih prepoznavnih učinkov in celostnega razvoja posameznika ter lokalne skupnosti kot celote je pomembno njeno umeščanje v vsa področja človekovega bivanja ter v vsa obdobja posameznikovega življenja. Njeno izvajanje je naloga in odgovornost tudi drugih resorjev (sociala, zdravje, turizem, gospodarstvo itd.). Posebno pozornost se namenja tudi različnim družbenim skupinam in subkulturam, ki tako ali drugače vključujejo različne kulturne dejavnosti.

Kulturno-umetnostna vzgoja je temeljna pravica posameznika, zato v javni interes na tem področju sodita tako vzgoja in izobraževanje o umetnosti in kulturi kot tudi izražanje lastne ustvarjalnosti. V interesu občine je skrb za kakovostne kulturno-vzgojne programe in projekte na vseh področjih kulture, omogočanje čim širšega dostopa do teh programov in projektov ter povezovanje med vzgojno-izobraževalnimi, socialnovarstvenimi in kulturnimi ustanovami.

Javni interes na področju kulturno-umetnostne vzgoje za predšolske, osnovnošolske in srednješolske otroke in mladino v občini Brežice se uresničuje preko vključevanja kulturno-umetnostnih vsebin v programe šolskih in obšolskih dejavnosti, ustrezno izobraževanje učiteljev oziroma mentorjev za izvajanje teh dejavnosti ter izboljševanje pogojev za ustvarjalnost mladih na vseh kulturno-umetniških področjih. Slednje je bistvenega pomena za ambiciozno in dobro motivirano kulturno vzgojo otrok in mladih v okviru šolskih, obšolskih in izvenšolskih dejavnosti; za spoznavanje raznih področij kulture.

Na tem področju lahko tako prepoznamo oblikovane skupne projekte z ustanovami s področja šolstva za povečanje kakovosti projektov kulturno-umetnostne vzgoje za otroke in mladino ter ohranjanje in dvig kakovosti obšolskih kulturnih dejavnosti z ustreznim izobraževanjem mentorjev preko projekta **»Kulturna šola«** ter drugimi izobraževalnimi oblikami.

Slika 18: Osnovna šola Artiče je v letu 2021 prejela priznanje za posebne dosežke na področju folklorne dejavnosti.



Vir: OŠ Artiče spletna stran, <https://www.osartice.si/>

Že v vrtcih se spoznavanje kulture in umetnosti izvaja skladno s kurikulumom, pa tudi z zunanjimi izvajalci (npr. predstave za otroke, lutkovne igrice in podobno). Bralno kulturo razvijajo in spoznavajo skozi projekt **»Bralna značka«** v okviru osnovnih šol in v okviru programa **»Bralna mavrica«**, ki ga izvaja Knjižnica Brežice.

Osnovne in srednje šole v občini imajo različne kulturno-ustvarjalne zasedbe. Številni učenci so vključeni v katero od oblik kulturnega ustvarjanja, od glasbe, gledališča, folklore, plesa, likovnih, literarnih in lutkovnih dejavnosti ter ohranjanja kulturne dediščine.

Kulturo v vlogi izobraževanja Občina zasleduje tudi s **štipendiranjem** občanov preko javnega razpisa t. i. kulturnih štipendij za študij v tujini z javno veljavnostjo na področjih glasbene, intermedijske, uprizoritvene in vizualne umetnosti, AV kulture in konservatorstva-restavracije kulturne dediščine. Javni razpis objavi in vodi Regionalna razvojna agencija Posavje skladno s Pravilnikom o podeljevanju štipendij s področja kulture, ki se sofinancirajo iz proračuna Občine Bistrica ob Sotli, Občine Brežice, Občine Kostanjevica na Krki, Mestne občine Krško, Občine Radeče in Občine Sevnica.

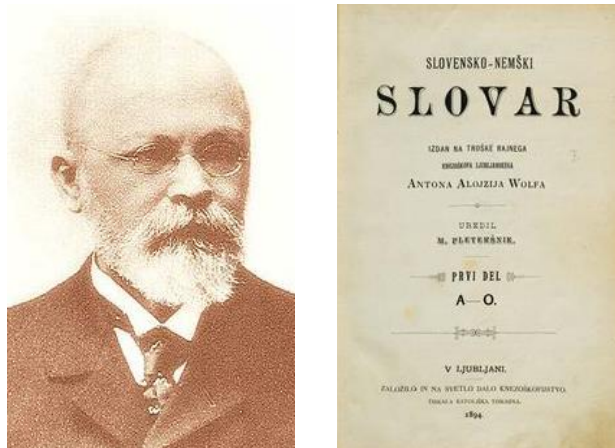
Vse več truda je vloženega v ozaveščanje otrok in mladine o pomenu ohranjanja kulturne dediščine. S projektom **»Znanje in veščine iz depoja«** Posavski muzej Brežice skrbi za ohranjanje in prenos nesnovne dediščine, prav tako so temu namenjene grajske dogodivščine (zimsko, poletno in jesensko).

V letu 2019 je občina Brežice prejela naziv **»Branju prijazna občina«** in k temu laskavemu nazivu so pripomogle tudi aktivnosti javnih zavodov, nevladnih organizacij, civilnih iniciativ in mladinskih pobud, ki so prerasle v kulturno-izobraževalne dogodke oziroma projekte:

- **Pleteršnikovi dnevi**

Društvo za varovanje maternega jezika, naravne in kulturne dediščine Maks Pleteršnik Pišce na sami lokaciji Pleteršnikove domačije izvaja »Pleteršnikove dneve«, ki vključujejo tudi simpozije iz tematike velikega Pleteršnikovega slovensko-nemškega slovarja. Z namenom ozaveščanja in ohranjanja Pleteršnikove dediščine se odvijajo tudi številne projektne dejavnosti, ki prispevajo k razvoju in predvsem ohranjanju slovenskega jezika tudi širom sveta.

Slika 19 in 20: Maks Pleteršnik, avtor prvega Slovensko-nemškega slovarja



Vir: Lokalni program kulture občine Brežice za obdobje 2020–2024

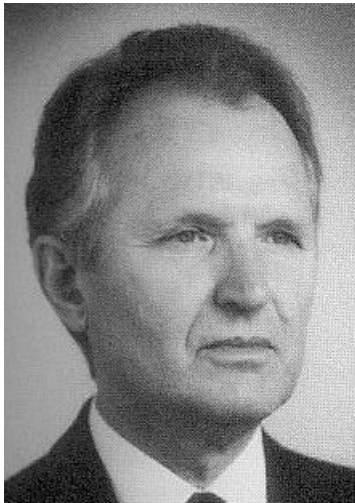
Toporišičevi dnevi

V čast častnemu občanu Občine Brežice, jezikoslovcu akademiku prof. dr. Jožetu Toporišiču, je ob njegovi smrti pod okriljem Civilne pobude v spomin doktorju Jožetu Toporišiču Mostec nastala ideja Toporišičevega leta (2015–2016). Podanim predlogom so se s sodelovanjem poleg Občine Brežice najprej odzvali: Osnovna šola dr. Jožeta Toporišiča Dobova, Knjižnica Brežice in Posavski muzej Brežice. Leto spomina in poklona se nadaljuje z izvedbami simpozija Toporišičev dan na njegov rojstni dan 11. oktobra, ki poteka v bienalni izvedbi. Društvo za oživitev mesta Brežice in PMB organizirata Strokovne sprehode od Toporišičevega trga do Toporišičeve hiše na soboto v obdobju Toporišičevega rojstnega dne (11. 10.).

Občina Brežice sofinancira tudi podeljevanje Toporišičevih priznanj in Toporišičevih priznanj za izjemen študentski dosežek posameznicam ali skupini na področju slovenistike v Republiki Sloveniji in mednarodnem prostoru, ki jo za najvidnejše dosežke na področju jezikoslovja vsako leto podeljuje Filozofska fakulteta v Ljubljani.

Leta 2026 bomo obeležili 100. obletnico Toporišičevega rojstva, in sicer v sodelovanju različnih ustanov in z raznovrstnimi programi.

Slika 21 in 22: Akademik prof. dr. Jože Toporišič, častni občan Občine Brežice. Njegovo spominsko obeležje stoji pri po njem imenovani OŠ v Dobovi in v Foersterjevem vrtu za Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani.



Vir: Spletna stran Posavskega muzeja Brežice, Zahvala za uresničitev pobude - odkritje obeležja akad. prof. dr. Jožetu Toporišiču v Ljubljani, 18. 10. 2017

Knjigobežnice

Knjigobežnice prispevajo svoj delček k dvigu bralne kulture, zato se v občini nahaja že 13 tovrstnih »lesenih omarič« s knjigami, iz katerih si občani in drugi mimoidoči po načelu prinesi – odnesi izmenjujejo knjige. Knjižnica Brežice jih oskrbuje z odpisanim gradivom in knjižnimi darovi, ki jih ne umesti v svojo knjižnično zbirko.

Slika 23: Knjigobežnica v parku pri Občini Brežice



Vir: Lastni vir

7. PRIHODNOST KULTURE

Namen programa kulture je zastaviti kratkoročne cilje, s katerimi težimo k uresničevanju prepoznane širše vizije občine na področju kulture.

▪ Vizija Občine Brežice na področju kulture

Do leta 2029 bo občina Brežice prepoznana kot živahno, trajnostno in vključujoče kulturno središče Posavja, kjer kultura deluje kot most med dediščino in inovacijami, med prebivalci in obiskovalci ter med lokalno skupnostjo in širšo mednarodno skupnostjo. Zgradili bomo kulturno okolje, ki bo občanom omogočalo aktivno udeležbo, ustvarjalno rast in kakovostno doživljanje kulture ter obenem krepilo socialno kohezijo, gospodarski razvoj in trajnostni napredek.

Temeljna načela:

1. CELOVITOST IN TRAJNOST

Kultura bo temeljila na bogati dediščini, hkrati pa bo odprta za inovacije in sodobne izzive. Z dosledno realizacijo projektov, kot so prenova Vodovodnega stolpa s Centrom za obiskovalce in Doma kulture Brežice, bomo krepili infrastrukturo, obenem pa skladno z Agendo 2030 kulturo vključevali v širši trajnostni razvoj.

2. DOSTOPNOST IN VKLJUČENOST ZA VSE

Omogočili bomo enakopraven dostop do kulturnih vsebin vsem prebivalcem – ne glede na starost, socialni status ali lokacijo. Z nadaljevanjem uspešnih praks, kot je Posavska potujoča knjižnica, in z digitalizacijo gradiva bodo kulturne vsebine dosegle še večji del populacije.

3. AKTIVNA SKUPNOST IN SODELOVANJE

Prebivalci ne bodo le prejemniki, temveč tudi soustvarjalci kulturnega življenja. Z močno podporo ljubiteljskim društvom, šolam, kulturnim akterjem in gospodarstvu bomo spodbujali medgeneracijsko izmenjavo, prostovoljstvo in krepitev lokalne identitete.

4. KAKOVOST IN PREPOZNAVNOST

Z vztrajnim razvojem kakovostnih programov (abonmaji, festivali, mednarodna sodelovanja) in turističnih produktov bomo Brežice utrdili kot prepoznavno kulturno destinacijo, obenem pa bodo prebivalci Brežic ponosni ambasadorji kulture.

5. KULTURA KOT GONILO RAZVOJA

Kultura bo prepletena s turizmom, izobraževanjem, podjetništvom in digitalno preobrazbo. Skozi »culture-led development« bodo kulturna doživetja prispevala k boljši kakovosti življenja, privlačnosti občine za mlade in trajnostnemu gospodarskemu razvoju.

Vizija izhaja iz uspešne preteklosti in jo usmerja v prihodnost, kjer kultura ni le dejavnik ohranjanja spomina, temveč tudi gonilo sprememb. Skupaj bomo Brežice oblikovali kot odprto, kreativno in strpno skupnost, kjer kultura spodbuja dialog, navdih in trajnostno blaginjo za vse deležnike.

7.1 POGLED V PRIHODNOST – AKCIJSKI NAČRT

Namen akcijskega načrta je predstaviti cilje, ki jih Lokalni program kulture ocenjuje za izvedljive do leta 2029.

Cilji, ki jih zajema program so tisti, ki so ji predlagali javni zavodi, zainteresirana javnost in nevladne organizacije s področja kulture. Izvzeti so splošni cilji delovanja javnih zavodov, saj so ti opredeljeni v njihovih letnih načrtih in strateških dokumentih.

Pri vsakem kulturnem področju je zastavljen le en cilj, ki ga bomo zasledovali z več ukrepi.

KNJIŽNIČNA DEJAVNOST

Cilj 1: Zagotavljati razvoj sodobne, dostopne in kakovostne knjižnične dejavnosti, ki spodbuja bralno kulturo, vseživljenjsko učenje, digitalno pismenost ter aktivno vključevanje vseh prebivalcev v kulturno in družbeno življenje lokalne skupnosti.

Ukrep	Opis	Nosilci	Kazalniki	Finančne posledice	Časovnica
Vzpostavitev dodatnih mest za , ki omogočajo brezplačen dostop do knjižničnega gradiva.	Preučiti posamezne točke v občini Brežice z večjim pretokom/daljšim zadrževanjem ljudi z namenom postavitve dodatnih knjigobežnic.	Občina Brežice, Knjižnica Brežice	Število novo postavljenih knjigobežnic	5.000 €	2026–2029
Povečanje obsega knjižničnega gradiva.	Povečevanje obsega knjižničnega gradiva (predvsem večje število fizičnih enot) za doseganje veljavnih standardov in zakonodaje za splošne knjižnice.	Občina Brežice, Knjižnica Brežice	% povečanja knjižničnega gradiva glede na predhodno leto	30.000 €	2026–2029
Digitalizacija (starejšega) gradiva lokalnega pomena.	Preoblikovanje starejšega gradiva, ki ima večji pomen za lokalno skupnost v digitalno obliko in objava na spletnih portalih.	Knjižnica Brežice	Število digitaliziranih enot starejšega knjižničnega gradiva	30.000 €	2026–2029

Za dosego zastavljenega cilja je treba izvesti najmanj 2 ukrepa.

KULTURNA DEDIŠČINA

Cilj 2: Skrb za kulturno dediščino in urejanje spomenikov z namenom spodbujanja kulturnega turizma.

Ukrep	Opis	Nosilci	Kazalniki	Finančne posledice	Časovnica
Digitalizacija arhivov, zbirk in gradiv ter njihova objava na spletnih portalih.	Digitalizacija starejših dokumentov in objava na spletnih portalih z namenom ohranjanja in zavarovanja pred propadom.	Posavski muzej Brežice	Število digitaliziranih dokumentov	45.000 €	2026–2029
Ureditev problematike depojev – zagotovitev trajne lokacije.	Stalna lokacija depojev bo omogočala hrambo muzejskih rekvizitov in ohranjanje njihovega videza, stanja in vrednosti.	Posavski muzej Brežice, občine ustanoviteljice Posavskega muzeja Brežice	Ustrezna lokacija, ki bo primerna za depo	/	2026–2029
Prostorska prenova na gradu Brežice	Nadaljevanje prenove gradu Brežice za potrebe ustreznega vzdrževanja, razvoja in bogatenja muzejske dejavnosti (iskanje dodatnih sredstev, MK, EU komisija).	Posavski muzej Brežice, Občina Brežice		772.000 €	2025–2029

Vzpostavljanje partnerstev za vzdrževanje in dopolnjevanje vsebin ter ponudbe v Vodovodnem stolpu Brežice in Centru za obiskovalce.	Zagotoviti ponudbo temelječo na kolektivni blagovni znamki z namenom krepitev lokalnega kulturnega turizma.	Posavski muzej Brežice, Občina Brežice	- Število vzpostavljenih partnerstev - % obsega dopolnjene ponudbe	/	2026–2029
Obnova in vzdrževanje spomenikov lokalnega pomena.	Nadaljevanje obnove kulturnih spomenikov in nagrobnikov, ki so razglašeni kot kulturni spomeniki lokalnega pomena z namenom ohranjanja in preprečevanja njihovega propadanja.	Posavski muzej Brežice, Občina Brežice	Število obnovljenih nagrobnikov	48. 000 €	2026–2029
Ureditev razmerij za dostopnost in uporabo gradu Pišce ter Banove domačije Artiče.	Razvoj ustrezne vsebine za grad, ki bodo grad naredile privlačen za lokalno skupnost in obiskovalce ter nadaljevanje z izvajanjem vsebine in aktivnosti na Banovi domačiji v Artičah (iskanje dodatnih sredstev, MK, EU komisija).	Posavski muzej Brežice, Občina Brežice, (Ministrstvo za kulturo – MK)	Dostopna spomenika	Sredstva za dostopnost, program in vzdrževanje	2026–2029

Vzpostavitev postopkov za ureditev razmerij (Pleteršnikova domačija in Spominska soba dr. Jožeta Toporišiča).	Z lastniki objektov ohranjati stik ter iskati možnosti za ureditev trajnega razmerja med Občino Brežice, lastniki in potencialnim upravljalci.	Občina Brežice			
---	--	----------------	--	--	--

Za dosego cilja je treba izvesti najmanj 4 ukrepe ter izvesti aktivnosti za izvedbo dodatnih 2.

LJUBITELJSKA KULTURA

Cilj 3: Spodbujati in krepiti ustvarjalnost, delovanje in razvoj ljubiteljske kulture kot pomembnega temelja kulturne raznolikosti, medgeneracijskega povezovanja in aktivnega vključevanja prebivalcev v kulturno življenje občine Brežice.

Ukrep	Opis	Nosilci	Kazalniki	Finančne posledice	Časovnica
Preko javnih razpisov ustvariti spodbudno okolje za ustvarjalce na področju ljubiteljske kulture.	Priprava prenovljenih izhodišč na osnovi podobnih javnih razpisov v drugih občinah, izhodišča se preverijo in ustrezno dopolnijo v sodelovanju s predstavniki/mentorji s posameznih ustvarjalnih področij.	JSKD OI Brežice, Občina Brežice	Posodobljeni kriteriji in merila za ocenjevanje programov ljubiteljske kulture	/	2025–2029
Pregled stanja ljubiteljske kulture v lokalnem okolju.	Analiza kulturnih društev, njihovega dela ter pregled prostorskih kapacitet, v katerih izvajajo svojo dejavnost.	Občina Brežice, ZKD Brežice	Pripravljena analiza stanja na področju ljubiteljske kulture		

Pomlajevanje društev ter promocija ljubiteljskega udejstvovanja med otroci in mladimi, tudi s povezovanjem s šolo ter obšolskimi dejavnostmi.	Približati ustvarjanje na področju ljubiteljske kulture mlajši populaciji (priprava koncertov na šolah, povezovanje kulturnih društev s šolami z namenom izvajanja aktivnosti).	Občina Brežice, ZKD Brežice, kulturna društva, osnovne šole	- Število mladih ustvarjalcev (nastopajočih) - Število mladih udeležencev kulturnih prireditev - Število medgeneracijskih dogodkov	/	2026–2029
Ozaveščanje skupnosti za večjo prepoznavnost ljubiteljske kulture.	V tednih ljubiteljske kulture pripraviti seznam dogodkov in aktivnosti, ki jih pripravljajo društva s področja ljubiteljske kulture ter objaviti v Posavskem obzorniku kot posebno prilogo oz. na spletnih mestih z namenom pridobivanja več informacij.	Občina Brežice, ZKD Brežice, kulturna društva	- Število objav dogodkov - % povečanja obiska prebivalstva	/	2026–2029

Postopno povečevanje sredstev, namenjenih javnim razpisom za prijavitelje na področju ljubiteljske kulture.	V občini Brežice se iz leta v leto povečuje število kakovostnih izvajalcev na področju ljubiteljske kulture, hkrati pa se tudi višajo stroški, povezani z organizacijo dogodkov in prireditvev. Zato je potrebno zagotavljati zadostna finančna sredstva za izvajanje programov na področju ljubiteljske kulture.	Občina Brežice	% povišanja finančnih sredstev za javne razpise na področju ljubiteljske kulture	560.000 €	2026–2029
Trajno zagotavljanje kadrovske podpore za delovanje na področju kulture (ljubiteljske in umetniške).	Z ustreznim kadrom se zagotovijo ustrezni pogoji, da se pripravijo kakovostni programi na področju umetniške kulture, prav tako pa tudi strokovna podpora, pomoč pri izobraževanju in povezovanju društev na področju ljubiteljske kulture.	Občina Brežice, JSKD OI Brežice		80.000 €	2026–2029
Vzpostavitev digitalnega načina prijave na javne razpise s področja ljubiteljske kulture.	Digitalni način prijave bo omogočal enostavnejšo pripravo razpisne dokumentacije in poročil, kar bo društva razbremenilo birokratskih ovir.	Občina Brežice		50.000 €	

Za doseg cilja je treba izvesti najmanj 5 ukrepov.

UMETNIŠKA KULTURA

Cilj 4: Spodbujati razvoj in prepoznavnost umetniške kulture v občini, zagotavljati pogoje za ustvarjanje, izvajanje in predstavitev umetniških del ter krepiti povezovanje umetnikov, kulturnih institucij in lokalne skupnosti.

Ukrep	Opis	Nosilci	Kazalniki	Finančne posledice	Časovnica
Organizacija razstav, koncertov, gledaliških predstav, festivalov.	Z gostovanjem profesionalnih kulturnih ustvarjalcev bomo obogatili kulturno ponudbo v občini Brežice in oplemenitili uporabo lokalne kulturne infrastrukture.	Občina Brežice, JSKD OI Brežice, PMB	- Število izvedenih dogodkov - Število obiskovalcev na dogodkih	220.000 €	2026–2029
Spodbujanje mednarodnega povezovanja in sodelovanja umetnikov.	Priprava dogodkov, na katerih bodo sodelovali domači in tuji umetniki.	Občina Brežice, PMB	Število dogodkov	50.000 €	2026–2029
Sofinanciranje abonmajev in rednih kulturnih programov za lokalno občinstvo.	Poleg gledališkega abonmaja, ki se odvija vsako leto, spodbuditi možnost izvedbe še drugih abonmajev (glasbeni, otroški idr.).	Občina Brežice, JSKD OI Brežice, ZPTM Brežice	Število novo izvedenih abonmajev	80.000 €	2026–2029

Za dosego cilja je treba izvesti najmanj 2 ukrepa.

KULTURNI TURIZEM

Cilj 5: Razvijanje kulturnega turizma in s tem prepoznavnih turističnih destinacij, proizvodov in storitev, z namenom izrabe razvojnih potencialov kulturne dediščine in njenega aktivnega vključevanja v lokalni in trajnostni razvoj.

Ukrep	Opis	Nosilci	Kazalniki	Finančne posledice	Časovnica
Oblikovati privlačen turistični paket kulturnih doživetij, ki bo obiskovalcem omogočil stik s kulturno dediščino in tradicijo Posavja (npr. obisk gradu z vodiči v historičnih oblačilih, glasbeno spremljavo, okušanjem vin in lokalnih dobrot).	Domačim in tujim gostom omogočiti celostno doživetje; od doživetja kulturne dediščine, preko naravnih znamenitosti do okusov lokalnih kulinaričnih ponudnikov.	Občina Brežice, PMB, ZPTM Brežice	- Število pripravljenih produktov - Število obiskovalcev	/	2026–2029
Povezati kulturne dogodke z lokalnimi ponudniki ter razviti celovite turistične produkte (s kulinariko, muzejsko ponudbo in turističnimi vsebinami kraja).	Povezovanje obstoječih in novih kulturnih dogodkov z lokalnimi ponudniki predstavlja celostno priložnost razvoja občine in prispeva k privabljanju obiskovalcev.	Občina Brežice, PMB, ZPTM Brežice	- Število dogodkov - % povečanja obiska	/	2026–2029

Okrepiti mrežo Gradovi Posavja z vzpostavitvijo tesnejšega sodelovanja med posameznimi gradovi, skupnimi promocijskimi aktivnostmi ter oblikovanjem celovite in povezane ponudbe kulturnega turizma, ki bo gradove predstavljala kot enotno destinacijo.	Pestrost posavskih gradov predstavlja dodatno priložnost v krepitvi kulturnega turizma.	Občina Brežice, PMB	- Število dogodkov - Število obiskovalcev	/	2026–2029
Okrepiti digitalno promocijo kulturnih dogodkov.	Objava kulturnih dogodkov na spletnih platformah, socialnih omrežjih in digitalnih oglasnih mestih, s čimer bi povečali prepoznavnost in obisk dogodkov. Prav tako poiskati lokacije za postavitev dodatnih digitalnih oglasnih mest in povezava obstoječih med seboj.	Občina Brežice	Število novo postavljenih digitalnih oglaševalskih mest	10.000 €	2026–2029

Spodbujati in razvijati čezmejne dogodke.	Krepiti obstoj in spodbujati nove dogodke kot so Festivala evropskega filma, Mednarodnega otroškega pevskega festivala, Sejma rokodelskih znanj in veščin ter Baročni dan	Občina Brežice, PMB, ZPTM Brežice	- Število obiskovalcev na obstoječih dogodkih - % povečanja obiska dogodkov glede na prejšnja leta	150.000 €	2026–2029
---	---	-----------------------------------	---	-----------	-----------

Za dosego cilja je potrebno izvesti najmanj 4 ukrepe.

KULTURNO IZOBRAŽEVANJE

Cilj 6: Spodbujati kulturno izobraževanje kot temelj vseživljenjskega učenja, krepiti ustvarjalne in estetske kompetence prebivalcev vseh starosti ter razvijati sodelovanje med šolami, kulturnimi društvi in lokalnimi kulturnimi institucijami.

Ukrep	Opis	Nosilci	Kazalniki	Finančne posledice	Časovnica
Podpora izobraževalni vertikali na področju kulture.	Okrepljeno sodelovanje pri projektih v okviru šolskega pouka. Vključevanje šol v projekte, kot so Kulturna šola, povezovanje kulturnih ustanov in društev s šolami. Izvedba kulturnih dogodkov za in z osnovnimi šolami.	Občina Brežice, PMB, Knjižnica Brežice, kulturna društva, osnovne šole	- Število dogodkov z izvajanjem kulturnega izobraževanja - Število kulturnih dogodkov, ki so izvedeni v povezavi med društvi/zavodi/šolami	10.000 €	2026–2029
Usposabljanja in izobraževanja za organizacije s področja kulture.	Pridobivanje znanj o aktualnih izzivih in trendih. Spodbude organizacijam za pripravo in/ali udeležbo na usposabljanjih/izobraževanjih	Občina Brežice, JSKD OI Brežice, ZKD Brežice, PMB, Knjižnica Brežice,	Število izvedenih izobraževanj	10.000 €	2026–2029

	na nacionalni in mednarodni ravni.	kulturna društva			
Domačini za kulturo.	Kampanja ozaveščanja za lokalne prebivalce. Promocija kulturnih produktov za domačine.	Občina Brežice, ZKD Brežice, kulturna društva, javni zavodi		/	2026–2029

Za dosego cilja je potrebno izvesti najmanj 2 ukrepa.

KULTURNA INFRASTRUKTURA

Cilj 7: Zagotavljati razvoj in prostorsko ureditev kulturne infrastrukture, ki bo omogočala sodobne pogoje za ustvarjanje, dostopnost in predstavitev kulturnih vsebin, ob zagotavljanju prednostne namembnosti infrastrukture kulturi.

Ukrep	Opis	Nosilci	Kazalniki	Finančne posledice	Časovnica
Projekti prenove in povezanosti prostorov in vsebin za kulturo.	Priprava dokumentov z namenom prostorske ureditve (Trg Jožeta Toporišiča, Park kulture).	Občina Brežice		20.000 €	2026–2029
Ohranjanje poslanstva kulturne infrastrukture za namen udejstvovanja kulturnih akterjev.	Omogočiti, da javno kulturno infrastrukturo v občini Brežice prednostno uporabljajo kulturna društva za namen izvajanja svojih kulturnih programov.	Občina Brežice	% zasedenosti in uporabe prostorov v kulturni infrastrukturi s strani društev	100.000 €	2026–2029

Za dosego cilja je potrebno začeti izvajanje in priprava aktivnosti v obeh zastavljenih ukrepih.

KULTURA V VLOGI ODPRAVLJANJA STIGMATIZACIJE ROMOV

Cilj 8: Spodbujanje kulturne raznolikosti s poudarkom na ozaveščanju in posledično preprečevanje oz. odpravljanje stigmatizacije oz. izključenosti Romov iz družbe.

Ukrep	Opis	Nosilci	Kazalniki	Finančne posledice	Časovnica
Preko javnega razpisa za sofinanciranje programov za romsko skupnost omogočiti izvajanje aktivnosti ob svetovnem dnevu Romov in romskega jezika (npr. pogovorna oddaja, prireditve, predstavitve dvojezičnih knjig)..	Vsakoletna izvedba enega dogodka ob svetovnem dnevu Romov in romskega jezika.	Občina Brežice	Število izvedenih dogodkov	10.000 €	2026-2029
V medijih (npr. Posavski Obzornik) izvesti prilogo o romski kulturi s ciljem ozaveščanja in višanja tolerantnosti, ki jo aktivno pripravljajo Romi. V primeru objav v regijskem časopisu je smiselno pristopiti k pripravi vsebin v sodelovanju z mestno občino Krško.	Izdaja dveh prilog na leto v Posavskem obzorniku oz. spletnih medijih.	Občina Brežice,	Število izdanih prilog/prispevkov	5.000 €	2026-2029

Izvedba razstav ali drugih kulturnih dogodkov s strani romske populacije v povezavi z javnimi zavodi (npr. razstava likovnih del ustvarjalcev romskega porekla).	Izvedba vsaj enega dogodka s področja kulture letno.	Občina Brežice, Knjižnica Brežice	Število izvedenih dogodkov	5.000 €	2026-2029
--	--	-----------------------------------	----------------------------	---------	-----------

Za dosego cilja je potrebno izvesti najmanj 2 ukrepa.

7.2 SKLEPNE MISLI

Občina Brežice se z Lokalnim programom kulture za obdobje 2025–2029 zavzema za celovit in trajnosten razvoj kulturnega življenja, ki temelji na bogati dediščini, aktivni udeležbi prebivalcev in krepitvi povezav z drugimi razvojnimi področji. Program izhaja iz analize preteklega delovanja, kjer ugotavljamo, da je bila realizacija ukrepov in zadanih ciljev zelo uspešna. Primeri so prenova Vodovodnega stolpa in Doma kulture Brežice ter uvedba novih storitev, kot je Posavska potujoča knjižnica ipd.

V prihodnjem obdobju je/bo glavni poudarek na krepitvi dostopnosti, kakovosti in vključenosti kulture za vse prebivalce. To vključuje nadaljnje investicije v kulturno infrastrukturo, digitalizacijo gradiva, spodbujanje ljubiteljske in profesionalne ustvarjalnosti ter razvoj kulturnih turističnih produktov. Pomembna je/bo tudi krepitev sodelovanja med kulturnimi akterji, šolami, lokalno skupnostjo in gospodarstvom.

Kultura v občini Brežice ne bo le ohranjala tradicije, temveč bo odprta za inovacije in sodobne izzive, s čimer bo pomembno prispevala h kakovosti življenja, socialni koheziji in trajnostnemu razvoju občine skladno z vizijo povezane, ustvarjalne in strpne skupnosti.

Kulturi, kot povedano v uvodu, je potrebno priznati poseben status v družbi, še toliko bolj, če vzamemo v obzir Agendo 2030 za trajnostni razvoj. Cilji trajnostnega razvoja, usmerjeni v ljudi, planet, blaginjo, mir in partnerstvo, so vrednote, ki jih brez aktivne podpore kulture ni mogoče v celoti uresničiti.

Slika 24: 17 globalnih ciljev za trajnostni razvoj, zasnovan pri organizaciji združenih narodov



8. REFERENCE

- Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 11/14 – popr., 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDSLS-1, 30/18, 61/20 – ZIUZEOP-A, 80/20 – ZIUOOPE, 62/24 – odl. US in 102/24 – ZLV-K)
- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2024-2031 (Uradni list RS, št. 61/24)
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNŠPP in 8/25);
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE);
- Zakon o javnem skladu RS za kulturne dejavnosti (Uradni list RS, št. 29/10);
- Akcijski načrt do leta 2027 za izvajanje resolucije o nacionalnem programu za kulturo (Vlada RS, april 2025)
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Posavski muzej Brežice (Uradni list RS, št. 93/20);
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Brežice (Uradni list RS, št. 199/20 in 1/24);
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Glasbena šola Brežice (Uradni list RS, št. 63/22, 34/23, 107/23 in 53/25);
- Regionalni razvojni program regije Posavje (februar 2022)
- Strategija razvoj turizma v občini Brežice 2023-2030 (marec 2024),
- Strategija reševanja romske tematike v občini Brežice 2022-2030 (maj 2022),
- Sklep o določitvi javne infrastrukture na področju kulture v občini Brežice (Uradni list RS, št.:62/19 in 100/21)
- Letna poročila javnih zavodov 2020-2024
- Pobude javnih zavodov, društev in zainteresirane javnosti
- <http://www.nesnovnadediscina.si/>
- <https://podatki.gov.si/dataset/evidenca-javne-kulturne-infrastrukture>,
- EUR-Lex - 32022G1207(01) - EN - EUR-Lex
- EUR-Lex - 52018DC0267 - EN - EUR-Lex